

ทบทวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทย
กรณีจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล
A Critical Review of Thailand's Law
and Practices on Dealing with Guilty Pleas

ศุภกิจ แยมประชา*

บทคัดย่อ

การให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่มีการสืบพยาน และการลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพนั้นเป็นแนวปฏิบัติที่ดำเนินการมานานในศาลไทย แต่น่าแปลกใจว่าจนถึงปัจจุบันยังไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์และทบทวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ บทความนี้เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล กับหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติเรื่องดังกล่าวในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ และเสนอแนะว่าควรมีการทบทวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยอย่างน้อยในประเด็นต่อไปนี้ คือ ผลทางกฎหมายของการให้การรับสารภาพ เงื่อนไขการรับฟังคำให้การรับสารภาพ ความสำคัญของการมีทนายความในขั้นตอนของการให้การรับสารภาพ การลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ และสิทธิในการอุทธรณ์และขอรื้อฟื้นคดีอาญาของจำเลยที่ให้การรับสารภาพ

* ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม น.บ. (เกียรตินิยม) (ธรรมศาสตร์) น.ม. (กฎหมายอาญา) (ธรรมศาสตร์) น.บ.ท.
MA (Criminal Justice) State University of New York at Albany, USA (ทุนรัฐบาล)
Ph.D (Law) University of Strathclyde, UK (ทุนรัฐบาล).

Abstract

That a guilty plea can waive a trial and that a timely guilty plea can reduce sentences are among the longest established practices in Thailand's criminal procedure. However, a comprehensive and critical review of Thailand's law and practices on dealing with guilty pleas seems to be long overdue. This article fills this gap in the literature by comparing Thai law and practices on the issue with those of England and the US and pointing out five main areas of Thailand's law and practices that need to be reconsidered: procedural effects of guilty pleas, conditions of a valid guilty plea, the significance of lawyers in advising their clients to plead guilty, a reduction of sentences for guilty pleas and the right of appeal and the right to reopen criminal cases for defendants who plead guilty.

คำสำคัญ คำให้การรับสารภาพ การดำเนินคดีอาญา การกำหนดโทษ

Key Words : guilty pleas, criminal procedure, sentencing

บทนำ

บทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการพิพากษาลงโทษจำเลยที่ให้การรับสารภาพ โดยไม่มีการสืบพยานนั้นปรากฏครั้งแรกในมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความ มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ซึ่งใช้บังคับกับทุกคดีโดยไม่มี ข้อยกเว้น ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ในมาตรา ๑๗๖ กำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ

โดยไม่มี การสืบพยาน เว้นแต่คดีที่มีอัตราโทษขั้นสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ต่อมาในปี ๒๕๙๙^๑ จึงมีการแก้ไขข้อยกเว้น จากเดิมคดีที่มีอัตราโทษขั้นสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป เป็นที่มีอัตราโทษขั้นต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น และใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันโดยไม่มี การแก้ไข และตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓ กำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในคดีอาญาที่ให้การรับสารภาพได้ เว้นแต่กรณีศาลสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือกรณีกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษขั้นต่ำถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าคดีอาญาส่วนใหญ่ที่มีการฟ้องในศาลไทยคือคดีอาญา บทบัญญัติดังกล่าวจึงส่งผลให้ศาลพิพากษาคดีอาญาส่วนใหญ่โดยอาศัยคำให้การรับสารภาพของจำเลย ส่วนบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพนั้นปรากฏครั้งแรกในมาตรา ๕๙ ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) นำแปลกใจที่คำให้การรับสารภาพมีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาของไทยเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัย อภิปราย และทบทวนหลักกฎหมายและทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบมากเท่าที่ควร

บทความนี้เป็นความพยายามในการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (critical analysis) หลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของศาลไทยกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ (plead guilty) ต่อศาล (ซึ่งเป็นคนละครณีกับที่ผู้ต้องหายอมรับสารภาพ (confess) ต่อเจ้าพนักงานว่ากระทำความผิดจริง) โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของประเทศคอมมอนลอว์คือสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ที่มีแนวปฏิบัติในการให้ศาลพิพากษาคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่ต้องมีการสืบพยานมาเป็นเวลานานและมีการแก้ไขกฎหมายกับแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสนอแนะว่าควรมีการทบทวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ผลทางกฎหมายของการให้การรับสารภาพ เงื่อนไขการรับฟังคำให้การรับสารภาพ ความสำคัญของการมีทนายความในขั้นตอนของการให้การรับสารภาพ การลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ และสิทธิในการอุทธรณ์และรื้อฟื้นคดีอาญาของจำเลยที่ให้การรับสารภาพ

๑. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๙๙.

๑. ผลในทางกระบวนการพิจารณาของการให้การรับสารภาพ

ในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศคอมมอนลอร์อื่นๆ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้ว ไม่ว่าจะคดีจะมีอัตราโทษเท่าใด ศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่ต้องมีการสืบพยาน ทั้งนี้ หากศาลตรวจสอบแล้วเห็นว่าคำให้การรับสารภาพถูกต้องตามกฎหมาย (คือครบถ้วนตามเงื่อนไขที่จะได้กล่าวถึงต่อไปในส่วนที่ ๒) ศาลจะต้องมีคำพิพากษากำหนดโทษ ไม่มีดุลพินิจในการสั่งให้มีการสืบพยาน แต่ตามกฎหมายไทย หากเป็นคดีอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคแรก กำหนดว่าเป็นดุลพินิจของศาลที่อาจให้มีการสืบพยานในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพก็ได้ หากศาลเห็นควรมีคำพิพากษาไปทันที คดีก็จะเข้าสู่ขั้นตอนของการกำหนดโทษ^๒ จากประสบการณ์ของผู้เขียนไม่เคยพบคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพและไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย แต่ศาลยังคงให้มีการสืบพยาน แต่หากเป็นคดีทั่วไปที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือคดีอาญาเสพติดที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษขั้นต่ำถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น^๓ กฎหมายกำหนดว่าศาลจะมีคำพิพากษาไปทันทีที่ไม่ต้องให้โจทก์สืบพยานหลักฐานประกอบคำให้การรับสารภาพเสียก่อน

๒. รูปแบบการพิจารณาคดีอาญาของไทยมีลักษณะทั้งที่รับมาจากประเทศ civil law และ common law กล่าวคือ คดีส่วนใหญ่หากจำเลยรับสารภาพ ศาลสามารถกำหนดโทษได้โดยไม่ต้องมีการสืบพยาน ส่วนคดีที่มีการปฏิเสธ หลังจากศาลพิจารณาพยานหลักฐานว่าจำเลยกระทำความผิดแล้ว ก็จะกำหนดโทษรวมไปในคำพิพากษาฉบับเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ระบบของไทยมีได้นำลักษณะอันเป็นจุดเด่นของระบบต้นแบบมาใช้ กล่าวคือ ในขณะที่ยอมรับว่าคดีส่วนใหญ่ที่จำเลยรับสารภาพ ไม่ต้องสืบพยานเหมือนประเทศ common law แต่กลับไม่มีการกำหนดให้มี sentencing hearing แยกต่างหากจากการพิจารณาและมีบทบัญญัติให้คู่ความเสนอพยานหลักฐานในส่วนของบทกำหนดโทษได้ แม้จะมีบทบัญญัติให้ศาลสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจจำเลยได้แต่ก็เป็นดุลพินิจของศาลซึ่งปรากฏว่ามีการใช้เป็นส่วนน้อยเมื่อเทียบกับคดีที่ศาลกำหนดโทษทั้งหมดในแต่ละปี สำหรับการสืบพยานของไทยก็ไม่เหมือนกับประเทศ civil law อื่นๆ คือคู่ความทั้งสองฝ่ายเสนอพยานหลักฐานในประเด็นว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่เท่านั้น สภาพการณ์ที่เป็นอยู่คือไม่ว่าศาลจะกำหนดโทษเมื่อจำเลยรับสารภาพหรือหลังจากพิจารณาพยานหลักฐานว่าจำเลยมีความผิด ศาลยังคงขาดพยานหลักฐานที่จำเป็นต่อการกำหนดโทษแก่จำเลย.
๓. อัตราโทษนี้ดูจากข้อหาที่โจทก์ฟ้อง ดูคำพิพากษากฎที่ ๑๑๑๑๗/๒๕๕๖ โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะ ซึ่งความผิดดังกล่าวศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ กรณีจึงไม่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงพึงได้ตามฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๒, ๒๘๘.

จากการวิเคราะห์แนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยพบว่ายังไม่ชัดเจนว่าศาลมีหลักอย่างไรในการวินิจฉัยว่าควรเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือคำให้การรับสารภาพ เพราะบางกรณีแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพแต่ศาลก็พิพากษายกฟ้อง (เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๔๗/๒๕๕๘) แต่บางกรณีแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงในรายงานสืบเสาะที่อาจทำให้ศาลสงสัยความถูกต้องของการให้การรับสารภาพ แต่ศาลก็เลือกที่จะเชื่อคำให้การรับสารภาพและลงโทษจำเลย (เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๙๕/๒๕๕๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๔๗/๒๕๕๘ ข้อหาร่วมกันซ่อนเร้นศพตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ จึงเป็นคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกไม่เกินห้าปี ถ้าจำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง แต่ก็มีอำนาจที่จะฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยที่ ๑ กระทำผิดจริงได้ หากจำต้องรับฟังเป็นเด็ดขาดตามคำรับสารภาพของจำเลยที่ ๑ ไม่ เมื่อทางพิจารณาได้ความว่าคนร้ายร่วมกันปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายแล้วเอาศพไปซ่อนไว้เป็นการกระทำต่อเนื่องกัน แต่พยานหลักฐานของโจทก์ไม่พอให้รับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยที่ ๑ มีส่วนร่วมในการปล้นทรัพย์ผู้ตายและซ่อนเร้นศพผู้ตายอย่างไร พยานหลักฐานของโจทก์จึงยังไม่เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๙๕/๒๕๕๓ เมื่อโจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายแผ่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่บันทึกภาพและเสียง ซึ่งนำมาฉายให้เห็นภาพเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในลักษณะที่เป็นเกมการเล่นอันเป็นวิดิทัศน์ โดยทำเป็นธุรกิจและได้ประโยชน์ตอบแทนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน จำเลยให้การรับสารภาพข้อเท็จจริงจึงต้องรับฟังเป็นยุติตามฟ้อง และพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ ให้ระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางยอมพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า

ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๖ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ แม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๓ จะบัญญัติให้ศาลมีอำนาจที่จะรับฟังรายงานและความเห็นของพนักงานคุมประพฤติโดยไม่ต้องมีพยานบุคคลประกอบก็ตาม แต่ก็เพียงการนำข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลย และความเห็นของพนักงานคุมประพฤติมารับฟังเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเท่านั้น มิใช่เป็นการนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อวินิจฉัยการกระทำที่ถูกฟ้องด้วยการที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางนำข้อเท็จจริงตามรายงานการสืบเสาะและพินิจที่ว่าจำเลยเป็นผู้รับจ้างขายผลิตภัณฑ์ของกลางมาเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์เป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๓ เพราะศาลจะนำข้อเท็จจริงในรายงานการสืบเสาะและพินิจมาลบล้างคำรับสารภาพของจำเลยไม่ได้ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง และมีบทลงโทษตามมาตรา ๘๒

ด้วยความเคารพต่อศาลฎีกา ผู้เขียนไม่เข้าใจว่าเหตุใดในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๙๕/๒๕๕๓ ศาลจึงเลือกที่จะลงโทษจำเลยตามคำให้การรับสารภาพ ทั้งที่ได้ความจากรายงานสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติว่ามีข้อสงสัยว่าการกระทำที่จำเลยให้การรับสารภาพอาจไม่เป็นความผิด ซึ่งในกรณีที่การกระทำของจำเลยตามคำฟ้องไม่เป็นความผิดนี้ ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาว่าแม้จำเลยให้การรับสารภาพก็ลงโทษไม่ได้^๔ กรณีนี้ถ้าศาลชั้นต้น

๔. เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๑๘/๒๕๕๓ วินิจฉัยว่า "การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔, ๖ (๑) (๒), ๑๗ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาจัดให้มีการเล่นแชร์หรือเป็นนายวงแชร์ที่แท้จริง ดังนี้ แม้ตามคำฟ้องตอนต้นระบุว่าจำเลยเป็นนายวงแชร์ ๗ วง อันเป็นการจัดให้มีการเล่นแชร์มากกว่าสามวง และมีสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่าสามสิบคน และกระทำความผิดฐานฉ้อโกงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งเกี่ยวกับการจัดตั้งวงแชร์ของจำเลยต่อผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๗ และประชาชนทั่วไป แต่ในคำฟ้องต่อไปได้อธิบายถึงพฤติการณ์ของจำเลยว่าความจริงจำเลยไม่มีสมาชิก

สอบคำให้การจำเลยให้ชัดเจนอีกครั้งหลังได้รับความจากรายงานสืบเสาะ ก็มีความเป็นไปได้ที่จำเลยอาจให้การปฏิเสธ และคดีต้องมีการสืบพยานให้ได้ความชัดเจน แต่เมื่อศาลชั้นต้นไม่ได้สอบคำให้การอีกครั้ง แทนที่ศาลสูงจะย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ถูกต้องกลับพิพากษาคดีไปตามคำให้การรับสารภาพที่ยังมีข้อเคลือบแคลงสงสัยอยู่จึงน่าจะไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษานี้ หากวินิจฉัยโดยเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอังกฤษ เมื่อได้รับความในขั้นตอนของการกำหนดโทษว่าการกระทำของจำเลยอาจไม่เป็นความผิด ศาลชั้นต้นต้องถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ แล้วทำการสืบพยานต่อไป ไม่ใช่พิพากษายกฟ้อง หรือพิพากษาลงโทษตามคำให้การรับสารภาพที่ไม่ชัดเจน (คดี R v Durham Quarter Sessions, ex parte Virgo (1952))

เมื่อตามกฎหมายไทยมีกรณีที่แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพแต่ยังต้องสืบพยานอยู่ จึงมีประเด็นในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานในการสืบพยานประกอบคำให้การรับสารภาพและมาตรฐานการพิสูจน์ ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยตลอดมาว่ามาตรฐานการพิสูจน์กรณีสืบประกอบต่ำกว่ากรณีจำเลยให้การปฏิเสธที่โจทก์ต้องนำสืบจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร (proof beyond reasonable doubt)^๕ แต่ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาปรากฏว่าศาลวางหลักว่าพยานที่โจทก์นำสืบประกอบคำให้การรับสารภาพต้องไม่ใช่ส่วนหนึ่งของ

ครบตามจำนวนวงแชร์ดังที่จำเลยแจ้งต่อผู้เสียหายทั้งเจ็ดและผู้อื่น แต่จำเลยอ้างหรือจัดตั้งชื่อผู้มีส่วนมาเป็นสมาชิกเพื่อให้ครบตามจำนวนสมาชิกวงแชร์อันเป็นความเท็จ โดยจำเลยมีเจตนาทุจริตเพื่อให้ผู้เสียหายทั้งเจ็ดและผู้เสียหายอื่นเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงแชร์เพื่อให้จำเลยได้เงินค่าวงแชร์จากผู้เสียหายแต่ละคน แสดงว่าจำเลยเพียงแต่อ้างการจัดให้มีการเล่นแชร์มาเป็นข้อหลอกลวงเพื่อให้ได้เงินค่าวงแชร์ จำเลยมิได้มีเจตนาจัดให้มีการเล่นแชร์อันเป็นองค์ประกอบความผิดตามที่โจทก์ระบุในตอนต้นของคำฟ้อง ทั้งตามฟ้องโจทก์มิได้บรรยายชัดเจนว่าบุคคลที่เข้าร่วมเล่นแชร์กับจำเลยและผู้เสียหายทั้งเจ็ดในแต่ละวงที่แท้จริงมีจำนวนเท่าใด จึงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นกรณีมีบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์อันจะเป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ ดังนั้น แม้จำเลยให้การรับสารภาพ เมื่อพฤติการณ์ของจำเลยตามที่โจทก์บรรยายมาในคำฟ้องไม่อาจถือเป็นความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยได้”

๕. เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๒๒/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้องจำเลยฐานกระทำความผิดที่เราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี โดยมีและใช้อำนาจเป็น ีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์จึงมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำให้การรับสารภาพเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่ฟ้อง และศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานของโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ แต่ในกรณีเช่นนี้โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบให้ได้ความชัดเจนปราศจากข้อสงสัยดังเช่นคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธเพียงมีพยานมาสืบให้เป็นที่พอใจศาลว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามคำรับ ก็เป็นการเพียงพอที่จะลงโทษจำเลยโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นได้”

คำรับสารภาพนั่นเอง โดยวินิจฉัยว่าคำรับชั้นสอบสวนเป็นส่วนหนึ่งของคำให้การรับสารภาพในชั้นศาลด้วย^๖ อันเป็นการสร้างความสับสนทำให้ดูประหนึ่งว่าคำให้การรับสารภาพต่อศาล (guilty pleas) กับคำรับต่อเจ้าพนักงานในชั้นสอบสวน (confession) เป็นกรณีเดียวกัน ทั้งที่ความจริงเป็นคนละกรณี เพราะในชั้นที่เป็นผู้ต้องหา จำเลยอาจให้การปฏิเสธ แต่กลับมาให้การรับสารภาพต่อศาล หรืออาจรับในชั้นสอบสวน แต่มาปฏิเสธในชั้นศาล หรืออาจรับสารภาพมาตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานจนถึงชั้นศาลก็ได้ ด้วยความเคารพต่อศาลฎีกา การที่ไม่รับฟังคำรับในชั้นสอบสวนเพื่อสนับสนุนการให้การรับสารภาพต่อศาล โดยอ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำให้การรับสารภาพในชั้นศาลจึงไม่มาจะต้อง เพราะการที่โจทก์นำสืบว่าจำเลยรับสารภาพมาตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงาน น่าจะยิ่งทำให้มีน้ำหนักสนับสนุนการที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลมากขึ้น และเมื่อรับฟังประกอบกันแล้วน่าจะทำให้ศาลพอใจได้ว่าจำเลยกระทำผิดจริง อย่างไรก็ตาม ปัญหาต่อไปมีว่าถ้าสามารถรับฟังคำรับชั้นสอบสวน ประกอบคำให้การรับสารภาพในชั้นศาลได้จะสามารถรับฟังได้โดยลำพังหรือไม่ หรือต้องอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗/๑ เช่นกัน หากพิจารณาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาก่อนที่จะมีการบัญญัติมาตรา ๒๒๗/๑ จะเห็นว่าศาลวินิจฉัยว่าถ้ามีเพียงคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในชั้นศาลก็ลงโทษไม่ได้ ต้องมีพยานอื่นมาประกอบ^๗ ซึ่งหากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๗/๒๕๔๒, ที่ ๘๐๒๔/๒๕๔๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๒๔/๒๕๔๔ วินิจฉัยว่า “การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและคุ้มครองเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงมิให้ต้องรับโทษหนักเกินกว่าความผิดที่กระทำ แม้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะมีได้บัญญัติว่าพยานหลักฐานนั้นหมายถึงพยานหลักฐานในเรื่องใดบ้าง แต่ก็เป็นที่เห็นได้อยู่ในตัวว่าต้องเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ นั้นเอง เพียงแต่โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบให้ได้ความชัดแจ้งปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดดังเช่นในคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธ เพราะเป็นการนำสืบเพื่อประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้เห็นเป็นเค้ามูลว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามให้การรับสารภาพ ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพนั้น แต่พยานหลักฐานเหล่านั้นต้องมีใช่พยานหลักฐานอันเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพนั่นเองและต้องไม่ใช่ถ้อยคำของเจ้าพนักงานผู้ได้มาซึ่งคำรับนั้น มิฉะนั้นย่อมเท่ากับการพิพากษาลงโทษจำเลยโดยอาศัยแต่คำรับสารภาพของจำเลยโดยลำพังซึ่งไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย”

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๔๓/๒๕๔๔, ที่ ๗๑๔๔/๒๕๔๕

ยังคงเป็นไปในทิศทางเดิม ก็มีปัญหาน่าพิจารณาว่าการรับฟังพยานหลักฐานในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพและให้การปฏิเสธจะอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ซึ่งน่าจะไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๗๖ ที่วางหลักให้ศาลสามารถฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิดได้ตามคำให้การรับสารภาพของจำเลย

หากพิจารณาจากทิศทางของการแก้ไขกฎหมายในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะเห็นว่า มีแนวโน้มที่จะกำหนดข้อยกเว้นที่ต้องมีการสืบพยานหลักฐานประกอบคำให้การรับสารภาพให้แคบลง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีข้อพิจารณาว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ในอนาคตจะมีการแก้ไขกฎหมายกำหนดให้การรับสารภาพเป็นเงื่อนไขในการยกเว้นให้ไม่ต้องมีการพิจารณาคดีในทุกคดี โดยไม่มีข้อยกเว้น ดังเช่นที่เคยมีการปฏิบัติมาก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น การศึกษาประสบการณ์ในประเทศคอมมอนลอร์ ที่มีแนวปฏิบัติเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน จึงมีความสำคัญ คำถามที่น่าสนใจคือ ทำไมประเทศคอมมอนลอร์จึงกำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาทุกคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพได้โดยไม่ต้องมีการสืบพยาน และมีหลักประกันอย่างไรให้ศาลเชื่อถือคำให้การรับสารภาพ ซึ่งในประเด็นนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนที่ ๒ ต่อไป

๒. เงื่อนไขการรับฟังคำให้การรับสารภาพ

๒.๑ คำให้การรับสารภาพที่ขอด้วยกฎหมาย

กฎหมายสหรัฐอเมริกา

จำเลยในคดีอาญามีสิทธิให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ ในบางรัฐยอมให้จำเลยให้การว่าไม่ได้แย้งคำฟ้องของโจทก์ (nolo contendere) ได้ ผลในทางกฎหมายในคดีอาญาของคำให้การดังกล่าวเช่นเดียวกับการให้การรับสารภาพคือ เป็นเงื่อนไขในทางกระบวนการพิจารณาที่ให้อำนาจศาลกำหนดโทษได้ทันที แต่ในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ถ้าจำเลยให้การในคดีอาญาเช่นนั้น ถือว่าจำเลยไม่ได้ยอมรับว่ากระทำความผิด ข้อเท็จจริงในคดีอาญาจึงไม่ผูกพันคดีแพ่ง ซึ่งต่างจากกรณีให้การรับสารภาพ

ในสหรัฐอเมริกามากกว่าร้อยละ ๙๐ ของจำเลยในคดีอาญาให้การรับสารภาพ^๔ คำให้การรับสารภาพในสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นได้สองกรณี คือให้การรับสารภาพเอง (blind pleas) หรือให้การรับสารภาพจากการเจรจาต่อรอง (negotiated pleas) หลักในการวินิจฉัยว่าคำให้การรับสารภาพชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ คือ คำให้การรับสารภาพนั้นต้องทำไปโดยรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (intelligently) และโดยสมัครใจ (voluntarily) หากขาดองค์ประกอบอันใดอันหนึ่งถือว่าละเมิดหลัก due process และถือว่าคำให้การรับสารภาพนั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทำให้ศาลไม่มีอำนาจกำหนดโทษจำเลยโดยไม่มี การพิจารณาคดี

ปัญหาว่าการให้การรับสารภาพโดยรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นต้องรู้อะไรบ้าง คดี Boykin v Alabama (1969) ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่า จำเลยต้องทราบข้อหาที่ถูกฟ้อง โทษตามกฎหมายของความผิดนั้นๆ สิทธิที่ต้องสละจากการให้การรับสารภาพ ได้แก่ สิทธิที่จะพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยลูกขุน สิทธิที่จะเผชิญหน้าและถามค้านพยานโจทก์ เอกสิทธิที่จะไม่ต้องให้การปรัปรัดตนเอง กับต้องได้รับแจ้งองค์ประกอบความผิดที่ถูกฟ้อง และคดี Bradshaw v Stumpf (2005) วินิจฉัยว่า ศาลไม่จำเป็นต้องอธิบายองค์ประกอบความผิดให้ทราบ ถ้าปรากฏในรายงานกระบวนการพิจารณาว่าทนายจำเลยได้อธิบายสภาพและองค์ประกอบความผิดให้จำเลยทราบแล้ว โดยทนายจำเลยไม่จำเป็นต้องแถลงรายละเอียดให้ศาลทราบว่าอธิบายอะไรให้จำเลยฟังบ้าง ทั้งนี้ คดี Bousley v United States (1998) ศาลวินิจฉัยว่าการที่จำเลยได้รับสำเนาคำฟ้อง อาจสันนิษฐานไว้ก่อนได้ว่ารู้องค์ประกอบความผิดที่ถูกฟ้องแล้ว

ปัญหาว่าจำเลยจำเป็นต้องรู้ผลทางกฎหมายทั้งหมดของการให้การรับสารภาพหรือไม่ ตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ถ้าเป็นโทษตามกฎหมาย จำเลยจำเป็นต้องรู้ แต่ถ้าเป็นเพียงผลข้างเคียง (collateral consequences) ของการถูกลงโทษ เช่น การเสียสิทธิเลือกตั้ง จำเลยไม่จำเป็นต้องรู้ แต่ถ้าเป็นความเป็นไปได้ในการถูกเนรเทศ (deportation) จำเลยต้องแจ้งให้ทราบ ถ้าไม่แจ้งให้ทราบ ศาลวินิจฉัยในคดี

๔. สถิติในอังกฤษก็ใกล้เคียงกัน ส่วนในประเทศไทย ไม่มีการเผยแพร่สถิติอย่างเป็นทางการ แต่จากประสบการณ์ของผู้เขียนพบว่าในศาลจังหวัดที่ผู้เขียนเคยปฏิบัติงาน จำเลยในคดีอาญาเกือบร้อยละ ๙๐ ก็ให้การรับสารภาพเช่นกัน.

Padilla v Kentucky (2010) ว่า อาจถือว่านายจำเลยไม่ได้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (effective assistance) ซึ่งส่งผลให้คำให้การรับสารภาพไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ในคดี Brady v United States (1970) ศาลวางหลักไว้ว่าจำเลยต้องรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนการให้การนั้นไม่จำเป็นต้องรู้ถึงขนาดว่าคดีของอัยการมีข้อบกพร่องอย่างไรหรือไม่ทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

กฎหมายอังกฤษ

ตามหลักกฎหมายอังกฤษ คำให้การรับสารภาพที่จะเป็นเงื่อนไขให้ศาลกำหนดโทษได้โดยไม่มีกรณีสืบพยานต้องเป็นคำให้การที่ชัดเจน (unambiguous) และโดยสมัครใจ (voluntarily) คำให้การที่ชัดเจนหมายความว่า เป็นการยอมรับผิดในข้อหาที่ฟ้อง หากไม่ชัดเจนกฎหมายกำหนดว่าเป็นหน้าที่ศาลต้องถาม ถ้าถามแล้วยังไม่ชัดเจนว่าเป็นการให้การรับสารภาพ ต้องถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ

คำให้การที่ไม่ชัดเจน (ambiguous pleas) เช่น ถูกฟ้องว่ารับของโจร จำเลยให้การว่า “ยอมรับว่ารับซื้อของกลางไว้จริง แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นของที่ถูกลักขโมยมา” ซึ่งอาจตีความได้ทั้งสองทางว่าจำเลยรู้หรือไม่รู้ว่าเป็นของที่ขโมยมา หน้าที่ของศาลคือต้องอธิบายองค์ประกอบความผิดฐานรับของโจรให้จำเลยทราบ ว่า จำเลยจะมีความผิดต่อเมื่อรู้ว่าทรัพย์สินที่ซื้อถูกลักขโมยมา แล้วจึงอ่านอธิบายฟ้องให้ฟังอีกครั้ง ถ้าจำเลยยังให้การในลักษณะเดิม ต้องถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธตาม The Criminal Law Act 1967 มาตรา ๖ (๑) ถ้าศาลไปกำหนดโทษ จะถูกศาลอุทธรณ์ยื่นสำนวนมาให้พิจารณาคดีใหม่

ตามกฎหมายอังกฤษ เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยต้องคำให้การด้วยความสมัครใจ จึงกำหนดว่าคำให้การรับสารภาพต้องออกจากปากของจำเลยเองแล้ว ทนายความให้การแทนจำเลยไม่ได้ หากทนายความให้การแทนจะไม่ถือว่าเป็นการให้การรับสารภาพ และเป็นกระบวนการพิจารณาที่มีข้อบกพร่อง (คดี R v Ellis (1973), R v Williams (1978)) นอกจากนั้น คำให้การรับสารภาพต้องไม่เกิดจากการถูกบังคับหรือกดดัน ซึ่งการบังคับหรือกดดันให้การรับสารภาพอาจมาจากศาลหรือนายจำเลย ถ้าได้ความว่าจำเลยให้การรับสารภาพเพราะถูกบังคับ ศาลอุทธรณ์จะยื่นสำนวนไปให้พิจารณาคดีใหม่

ตัวอย่างกรณีถูกตัดสินจากศาลอาจเป็นทั้งการกีดกันโดยตรงหรือโดยอ้อม ที่เป็นการกีดกันโดยตรงเช่นในคดี R v Barnes (1970) ที่ระหว่างสืบพยานโจทก์ ผู้พิพากษาบอกจำเลยว่าเท่าที่ฟังพยานโจทก์มา จำเลยน่าจะผิดจริงจึงไม่ควรเสียเวลาศาล แต่จำเลยยืนยันปฏิเสธ หรือโดยอ้อมเช่นในคดี R v Turner (1970) ที่ระหว่างสืบพยานโจทก์ ศาลพักการพิจารณาแล้วนายจำเลยไปคุยกับผู้พิพากษาในห้องพัก จากนั้นนายความมาแนะนำให้จำเลยรับสารภาพโดยบอกว่ามีโอกาสมากถ้าจำเลยให้การปฏิเสธจะถูกจำคุก และถ้ารับสารภาพอาจถูกลงโทษเบากว่า นอกจากนั้น คดี R v Swain (1986) วินิจฉัยว่าการให้การรับสารภาพขณะอยู่ภายใต้อิทธิพลของยาเสพติด ถือว่าให้การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ

กฎหมายไทย

ตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทย คำให้การรับสารภาพที่จะเป็นเงื่อนไขให้อำนาจศาลพิพากษาโดยไม่มี การสืบพยานต้องชัดเจนว่าเป็นการรับสารภาพ หากไม่ชัดเจน ศาลวางหลักว่าโจทก์มีหน้าที่ต้องสืบพยาน หากโจทก์ไม่สืบพยาน ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕๑๖/๒๕๕๓ คำให้การของจำเลยที่ยื่นต่อศาลชั้นต้น มีใจความว่า จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ แต่จำเลยขอแถลงข้อเท็จจริงต่อศาล เป็นเรื่องจริงของคดีนี้ คือ จำเลยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป วันเกิดเหตุจำเลยรับจ้าง ฮ. นำแผ่นวีซีดีมาส่งที่บริเวณคลองถม โดย ฮ. บอกจำเลยว่าเป็นแผ่นวีซีดีภาพยนตร์ทั่วไป ซึ่งออกฉายในโรงภาพยนตร์มาแล้วเหมือนกับที่เคยจ้างจำเลยมาส่งในครั้งก่อน จำเลยไม่ทราบได้ว่าเป็นแผ่นวีซีดีลามก จำเลยถูก ฮ. หลอกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ส่วนข้อความต่อจากนั้นจำเลยขอให้ศาลชั้นต้นลงโทษสถานเบาและรอกาลลงโทษให้แก่จำเลย ศาลชั้นต้นจดยกรายงานกระบวนการพิจารณาว่า จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ทุกประการตาม คำให้การที่ยื่นต่อศาล โจทก์จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน ดังนี้ คำให้การของจำเลยดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเลยรับว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความผิดตามฟ้องเท่านั้น จำเลยไม่รู้ข้อเท็จจริงว่าแผ่นวีซีดีของกลางเป็นวัตถุหรือสิ่งลามก เท่ากับจำเลยอ้างว่าไม่มีเจตนากระทำความผิด คำให้การของจำเลยจึงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นคำให้การรับสารภาพว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามที่โจทก์ฟ้อง เมื่อโจทก์ไม่สืบพยาน คดีจึงลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๖๑๒/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การปฏิเสธ ต่อมาในวันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยยื่นคำให้การต่อศาล โดยคำให้การข้อ ๑ ระบุว่า “จำเลยขอถอนคำให้การเดิมที่ให้การปฏิเสธฟ้อง โดยขอให้การใหม่ว่าขอให้การรับสารภาพตามฟ้องเพื่อประโยชน์และสะดวกในการพิจารณาของศาล” และข้อ ๑ จำเลยให้รายละเอียดว่า นาย ก. นำห่อกระดาษมาฝากจำเลยใส่กระเป๋ากางเกงของจำเลยไว้ โดยจำเลยไม่ทราบมาก่อนว่าเป็นเมทแอมเฟตามีน ซึ่งหากเป็นความจริงดังที่ให้การก็ฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำความผิด แม้ข้อ ๕ จะขอให้ศาลกำหนดโทษน้อยหรือขอให้รอการลงอาญาแก่จำเลย ก็ไม่ทำให้เห็นไปได้ว่าคำให้การดังกล่าวเป็นคำให้การรับสารภาพโดยไม่ขัดต่อสู่เลย เมื่อจำเลยให้การโดยระบุรายละเอียดต่างๆ ไว้ ก็ต้องนำรายละเอียดต่างๆ มาพิจารณาประกอบด้วย จะพิจารณาเฉพาะข้อความที่ว่าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ และเมื่อศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง จำเลยยังคงให้การตามคำให้การที่ยื่นไว้ดังกล่าว คำให้การของจำเลยจึงเป็นคำให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ มิใช่คำให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องดังที่ระบุไว้ตั้งแต่ต้น เมื่อโจทก์แถลงไม่สืบพยานจึงลงโทษจำเลยตามฟ้องไม่ได้

ปัญหาของแนวคำพิพากษาฎีกาข้างต้นคือ ความไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่าการจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาล คือถ้าไม่เข้าข้อยกเว้นศาลมีดุลพินิจที่จะให้สืบพยานหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีความหมายว่าผู้มีหน้าที่พิจารณาว่าคำให้การรับสารภาพนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็คือศาลชั้นต้น ไม่ใช่อัยการโจทก์ เพราะหากพิจารณาตามตัวบท แม้อัยการโจทก์จะแถลงว่าติดใจสืบพยาน ศาลชั้นต้นก็ยังมีดุลพินิจที่อาจจะไม่สืบพยานและพิพากษาไปทันทีได้ ทั้งเมื่อคำให้การรับสารภาพที่ขัดแย้งเป็นเงื่อนไขที่ให้อ่านจศาลในการทำคำพิพากษาโดยไม่มี การสืบพยาน ก่อนทำคำพิพากษาศาลย่อมมีหน้าที่ตรวจสอบคำให้การรับสารภาพ ถ้าคำให้การไม่ขัดแย้ง ไม่ว่าอัยการโจทก์จะมีความเห็นหรือแถลงว่าอย่างไร ศาลต้องไม่ยอมรับและต้องมีคำสั่งให้สืบพยาน หากศาลสั่งให้สืบพยาน แล้วโจทก์ก็ยังยืนยันไม่สืบพยาน ดังนี้ จึงจะตีความได้ว่าเป็นความผิดของโจทก์ การวินิจฉัยว่าเป็นความผิดของอัยการโจทก์ที่ไม่สืบพยาน โดยละเลย

ไม่กล่าวถึงความผิดพลาดในการตรวจสอบคำให้การรับสารภาพของศาลชั้นต้น จึงน่าจะไม่ต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งการที่ศาลฎีกายกฟ้องจำเลยกรณีนี้ก็ไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อสังคม ผู้เขียนเห็นว่ากรณีนี้ศาลฎีกาสามารถย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นสอบคำให้การใหม่ได้ เพราะถือว่าเป็นความบกพร่องของศาลชั้นต้น ไม่ใช่ของโจทก์^๙

กรณีที่โจทก์ฟ้องข้อหาหลักทรัพย์หรือรับของโจร ศาลฎีกาวินิจฉัยตลอดมาว่า หากจำเลยให้การรับสารภาพต้องชัดเจนว่ารับฐานใด มิฉะนั้นลงโทษจำเลยไม่ได้

๙. การพิจารณาว่าจะย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสอบสวนพิจารณาให้ถูกต้องหรือไม่ดูเหมือนศาลฎีกาจะใช้หลักในการพิจารณาว่ากระบวนการพิจารณาที่ผิดพลาดนั้นเป็นความผิดของโจทก์หรือของศาลชั้นต้น หากเป็นความผิดของศาลชั้นต้น ศาลจะให้ย้อนสำนวน แต่หากเป็นความผิดของโจทก์ศาลจะไม่ย้อนสำนวน ซึ่งคงเห็นว่าการให้ย้อนสำนวนทั้งที่เป็นความผิดของโจทก์ดูจะไม่เป็นธรรมกับจำเลย ผู้เขียนเห็นว่าศาลควรพิจารณาอย่างรอบด้านว่ากรณีใดที่เป็นความผิดของศาลชั้นต้น และกรณีใดเป็นความผิดของโจทก์ โดยคำนึงถึงทั้งหลักการกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เป็นจริง ดังเช่นกรณีการตรวจสอบความชัดเจนของคำให้การรับสารภาพที่ผู้เขียนเห็นว่าศาลชั้นต้นไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบไปได้

กรณีนี้เห็นว่ามีความผิดศาลชั้นต้น ไม่ใช่ของโจทก์ และให้ย้อนสำนวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๙๔/๒๕๕๔ โจทก์ฟ้องจำเลยกับพวกให้ที่พักอาศัยและซ่อนเร้นคนต่างด้าวรวม ๔๓ คน เพื่อให้พ้นจากการจับกุม และรับคนต่างด้าวดังกล่าวเข้าทำงานโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ในวันนัดสืบพยานโจทก์จำเลยยื่นคำให้การว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับคนต่างด้าวเพียง ๖ คน ศาลชั้นต้นสอบจำเลยแล้วยืนยันให้การตามนี้ แต่ในวันเวลาเดียวกัน ศาลชั้นต้นออกนั่งพิจารณาและบันทึกในรายงานกระบวนการพิจารณาว่า จำเลยออกนอกคำให้การเดิมปฏิเสธเป็นการรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ทุกประการ ย่อมทำให้โจทก์ซึ่งอยู่ด้วยในขณะที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเข้าใจได้ว่าศาลชั้นต้นสอบคำให้การจำเลยอีกครั้งหลังจากจำเลยยื่นคำให้การและจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ทุกประการ การที่โจทก์แถลงไม่ติดใจสืบพยานจึงมีใช่เป็นกรณีที่โจทก์ทราบแล้วว่าจำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์บางส่วน แต่โจทก์ไม่สืบพยานตั้งที่จำเลยฎีกา แม้ต่อมาจำเลยจะยื่นคำแถลงประกอบคำรับสารภาพก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ระบุว่าจำเลยรับว่ามีคนงานเพียง ๖ คน แต่ศาลชั้นต้นไม่ได้มีคำสั่งให้ส่งสำเนาแก่โจทก์ จึงไม่ถือว่าโจทก์ทราบว่าจำเลยให้การปฏิเสธตามคำแถลงประกอบคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว กรณีจึงเป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาคดีไปโดยเห็นว่าจะจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโดยผิดหลง จึงมิได้เปิดโอกาสให้โจทก์สืบพยาน ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาคดีเฉพาะที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวเพียง ๖ คน จึงเป็นการที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาด้วยคำพิพากษาและคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๓ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา ๑๕ ขอบที่ศาลอุทธรณ์จะพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น และให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสอบสวนพิจารณาตั้งแต่ขึ้นสอบคำให้การจำเลยเป็นต้นไป แล้วพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี กรณีที่เห็นว่ามีความผิดโจทก์ และไม่ให้ย้อนสำนวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๕/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๐, ๒๕๔ และ ๓๑๑ โดยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท จึงเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หากจำเลยให้การรับสารภาพก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบพยานหลักฐานประกอบ

หากโจทก์ไม่สืบพยาน ต้องยกฟ้อง เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๔๒/๒๕๔๔, ๑๗๘๘/๒๕๕๐, ๑๘๒๕/๒๕๕๐, ๑๙๕๓/๒๕๕๐, ๔๗๘๔/๒๕๕๐, ๒๖๔๕/๒๕๕๒ เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗๘๔/๒๕๕๐ โจทก์ฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหา ลักทรัพย์หรือรับของโจรยอมแสดงว่าโจทก์ประสงค์ให้ศาลลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาใด ข้อหาหนึ่งเพียงข้อหาเดียวเท่านั้น หากจำเลยทั้งสองกระทำความผิดในข้อหาหนึ่งแล้ว จำเลย ทั้งสองยอมไม่มีความผิดในอีกข้อหาหนึ่ง การที่จำเลยทั้งสองให้การว่ารับสารภาพตามฟ้อง ทุกประการ จึงเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สามารถรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ในข้อหาใด โจทก์ต้องนำพยานเข้าสืบเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ในข้อหาใดข้อหาหนึ่ง แต่โจทก์มิได้นำสืบให้ได้ความเช่นนั้น คดีจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลย ทั้งสองกระทำความผิดข้อหาลักทรัพย์หรือรับของโจร แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาว่าจำเลย ทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑) และจำเลยทั้งสอง ยื่นคำฟ้องอุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ไม่ได้โต้แย้งควมวินิจฉัย ของศาลชั้นต้นที่พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดฐานลักทรัพย์ คำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือคำฟ้องอุทธรณ์มิใช่คำให้การของจำเลยทั้งสองที่ใดให้การไว้ต่อศาลชั้นต้น ก่อนเริ่มพิจารณา ถึงแม้จะมีถ้อยคำหรือข้อความที่อาจแสดงว่ารับสารภาพในความผิด ฐานลักทรัพย์ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นคำให้การของจำเลยทั้งสองว่ากระทำความผิด ฐานลักทรัพย์หรือรับฟังได้โดยปริยายว่าจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ เมื่อคำให้การของจำเลยทั้งสองไม่สามารถรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ศาลยอมพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองไม่ได้

คำรับสารภาพของจำเลยและศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ เมื่อปรากฏตามรายงานกระบวนการพิจารณา ของศาลชั้นต้นว่า จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์และจำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน ศาลชั้นต้นจึงให้รอฟัง คำพิพากษาและได้อ่านคำพิพากษาให้โจทก์จำเลยฟังในวันนั้นเองโดยโจทก์จำเลยได้ลงลายมือชื่อไว้ในรายงาน กระบวนการพิจารณาดังกล่าว ซึ่งหากโจทก์เห็นว่ากรที่จำเลยให้การรับสารภาพแล้วโจทก์จะต้องสืบพยานโจทก์ ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๐ ดังกล่าว โจทก์ก็ชอบ ที่จะคัดค้านหรือแถลงขอสืบพยานโจทก์ต่อไป เมื่อโจทก์แถลงไม่ติดใจสืบพยาน โจทก์จึงไม่มีพยานหลักฐาน ที่จะให้ศาลรับฟังลงโทษจำเลยในบทมาตราดังกล่าวได้ ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาชอบแล้ว คดีจึงไม่มี เหตุที่จะยกชั้นส่วนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๔.

ปัญหาของแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้คือศาลฎีกายกฟ้องทั้งข้อหาหลักทรัพย์และรับของโจร โดยมองว่าเป็นความผิดโจทก์ที่ไม่สืบพยาน แต่ตั้งให้ผู้เขียนวิเคราะห์ให้ไว้ข้างต้นแล้วว่าหากพิจารณาตามตัวบทประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง แม้โจทก์จะแถลงว่าตั้งใจสืบพยาน ศาลก็ยังมีคำพิพากษาไปได้โดยไม่ต้องสืบพยาน แสดงให้เห็นว่าการจะมีคำพิพากษาหรือไม่เป็นดุลพินิจและความรับผิดชอบของศาล ไม่ใช่ของอัยการโจทก์ การที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแสดงว่าศาลเห็นว่าการรับสารภาพนั้นถูกต้องแล้ว หากความจริงแล้วคำให้การดังกล่าวไม่ถูกต้อง ย่อมบ่งชี้ถึงความผิดพลาดของศาลชั้นต้น และประการสำคัญโดยลักษณะของการทำงาน ผู้ที่เห็นและมีโอกาสตรวจบันทึกคำให้การของจำเลยก่อนคือผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ไม่ใช่อัยการโจทก์ การที่ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นลงชื่อในบันทึกคำให้การเท่ากับยอมรับความถูกต้องของคำให้การดังกล่าวเช่นกัน ทั้งโดยรูปแบบการทำงานของศาลโดยเฉพาะในวันสอบคำให้การครั้งแรกหรือเวอร์ชันนั้น จะมีรายงานกระบวนการพิจารณาสำเร็จรูปที่มีข้อความระบุไว้ล่วงหน้าถึงกรณีที่จะให้การรับสารภาพและไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายว่าโจทก์ไม่ตั้งใจสืบพยาน โดยอัยการโจทก์มักมาลงชื่อในบันทึกคำให้การและรายงานกระบวนการพิจารณาหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว เมื่อหลักกฎหมายและทางปฏิบัติบ่งชี้ว่าเป็นความรับผิดชอบของศาลชั้นต้นในการตรวจสอบความชัดเจนของคำให้การรับสารภาพของจำเลยศาลสูงจึงควรย่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นสอบคำให้การที่ไม่ชัดเจนของจำเลยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนาที่แท้จริงของจำเลย และการยกฟ้องปล่อยผู้กระทำความผิดให้พ้นข้อหาไปในกรณีนี้ก็ไม่ได้เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อสังคม

กรณีที่โจทก์ฟ้องข้อหาหลักทรัพย์หรือรับของโจรกับข้อหาอื่น ศาลชั้นต้นบันทึกคำให้การจำเลยตามแบบพิมพ์สำเร็จรูปว่ารับสารภาพตามฟ้อง แล้วใช้ปากกาตอกเติมจากข้อความดังกล่าวว่าข้อหารับของโจรหรือหลักทรัพย์ ปัญหาว่าจะตีความได้หรือไม่ว่าจำเลยให้การรับสารภาพในข้อหาอื่นด้วย ศาลฎีกาวินิจฉัยในปีเดียวกันออกเป็นสองแนวคือมีทั้งที่วินิจฉัยว่าตีความได้ว่าให้การรับสารภาพข้อหาอื่นด้วย^{๑๐} กับที่ตีความว่า

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๑/๒๕๕๑ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเป็นคนร้ายร่วมกับพวกหลักทรัพย์นายจ้างหรือร่วมกันรับของโจรและพาอาวุธมีดไปในทางสาธารณะโดยไม่เหตุนิยมสมควร การที่ศาลชั้นต้นบันทึกคำให้การของจำเลยโดยใช้แบบพิมพ์ของศาล ซึ่งมีข้อความเป็นตัวพิมพ์ว่าข้าพเจ้าขอให้การรับสารภาพตามฟ้อง และมีถ้อยคำที่เขียนด้วยปากกาตอกเติมต่อจากข้อความดังกล่าวว่าในข้อหาหลักทรัพย์นายจ้าง ดังนี้ พอแปล

ไม่รวมถึงข้อหาอื่น^{๑๑}

ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาความไม่สอดคล้องของแนวคำพิพากษาฎีกาข้างต้นจะไม่เกิดขึ้น หากเข้าใจหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นในการตรวจสอบว่าคำให้การรับสารภาพนั้นขัดแย้งหรือไม่ ถ้าไม่ขัดแย้งศาลจะมีคำพิพากษาไปทันทีไม่ได้ หากศาลมีคำพิพากษาไปและปรากฏภายหลังว่าคำให้การรับสารภาพนั้นไม่ขัดแย้ง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อความผิดพลาดดังกล่าวคือศาลชั้นต้น อย่างไรก็ตาม ศาลสูงควรคำนึงถึงสภาพการณ์ปฏิบัติงานตามความเป็นจริงของศาลชั้นต้น โดยเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ เวรชี้ที่ต้องรับผิดชอบพิพากษาคดีจำนวนมากภายในระยะเวลาจำกัด ซึ่งย่อมมีโอกาสเกิดความผิดพลาดในรายละเอียดได้ พิจารณาในกรณีนี้ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๓๑/๒๕๕๑ จะเป็นธรรมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมากกว่าคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๕๖/๒๕๕๑

ความหมายของคำรับสารภาพของจำเลยได้ว่า จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แต่เนื่องจากคำฟ้องของโจทก์ระบุว่า จำเลยเป็นคนร้ายที่ร่วมกับพวกลักทรัพย์นายจ้างหรือร่วมกันรับของโจร ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นเขียนด้อยค่าเพิ่มเติมต่อท้ายว่า ในข้อหาลักทรัพย์นายจ้างก็เพื่อเป็นการระบุให้แน่ชัดว่าจำเลยให้การรับสารภาพในข้อหาใดระหว่างความผิดในสองข้อหาดังกล่าว กรณีจึงพอถือได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพข้อหาร่วมกันลักทรัพย์นายจ้างและพาอาวุธผิดไปในทางสาธารณโดยไม่มีเหตุสมควรตามฟ้องแล้ว ซึ่งการแปลความหมายเช่นนี้ย่อมเป็นการตีความให้ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของจำเลยและเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย.

๑๑. คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๕๖/๒๕๕๑ ศาลชั้นต้นจัดคำให้การจำเลยว่า ขอบให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดตามฟ้องข้อหารับของโจร แม้คำให้การดังกล่าวจะเป็นแบบพิมพ์ซึ่งมีข้อความเดิมว่าข้าพเจ้าขอบให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดตามฟ้อง และมีการเติมคำว่า “รับของโจร” ด้วยลายมือ โดยไม่มีผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้ว่าจำเลยขอบให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดตามฟ้องข้อหารับของโจร โดยโจทก์ได้ลงชื่อไว้ในคำให้การของจำเลยและตามรายงานกระบวนพิจารณาในแบบพิมพ์เดียวกันที่ระบุไว้ว่าศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังแล้ว จำเลยให้การรับสารภาพตามที่ศาลบันทึกไว้ ย่อมชัดเจนว่าจำเลยให้การรับสารภาพเฉพาะข้อหารับของโจร และต้องถือว่าโจทก์ทราบแล้วว่าจำเลยให้การปฏิเสธในข้อหาความผิดต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ หากโจทก์เห็นว่าคำให้การของจำเลยที่ศาลจัดไว้ไม่ขัดแย้งก็ขอบที่จะคัดค้านหรือแถลงขอสืบพยานต่อไป เมื่อโจทก์จำเลยต่างแถลงไม่ตั้งใจสืบพยาน และโจทก์จำเลยได้ลงชื่อไว้ในรายงานกระบวนพิจารณาดังกล่าวแล้ว เท่ากับโจทก์ไม่ตั้งใจที่จะสืบพยานในข้อหาความผิดต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดนี้ได้ คงลงโทษจำเลยได้เพียงข้อหารับของโจรเท่านั้น.

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของคำให้การรับสารภาพกรณีอื่นๆ เช่น กรณีฟ้องข้อหาลักทรัพย์ครอบครัวครบคลุมทั้งกลางวันและกลางคืน หากจำเลยให้การรับสารภาพว่าลักทรัพย์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจะลงโทษฐานลักทรัพย์เวลากลางคืนไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๙๐/๒๕๕๐)^{๑๒} หรือกรณีฟ้องหลายข้อหา ต้องให้การรับสารภาพทุกข้อหา จึงจะพิพากษาลงโทษได้ทุกข้อหาโดยไม่มีทางเลือก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๗๙/๒๕๕๗)^{๑๓}

ในแง่มุมของการศึกษาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าในระบบกฎหมายไทยจะให้ความสำคัญกับเงื่อนไขในแง่ความขัดแย้งของคำให้การรับสารภาพค่อนข้างมาก ในขณะที่ประเด็นว่าคำให้การรับสารภาพนั้นเกิดจากความสมัครใจและเกิดขึ้นโดยจำเลยตระหนักรู้ถึงข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับความผิดที่ถูกฟ้อง ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้นจากการให้การรับสารภาพหรือไม่จะไม่ใช่ข้อสำคัญที่นำไปสู่การโต้แย้งในศาลสูงซึ่งต่างกับในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ สาเหตุหนึ่งของความแตกต่างอาจเป็นเพราะในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษจะให้ความสำคัญอย่างมากกับการมีทนายความในการให้คำปรึกษาก่อนที่จะจำเลยจะให้การและมีจำเลยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้การรับสารภาพโดยไม่มีทนายความให้ความช่วยเหลือ

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๙๐/๒๕๕๐ ตามคำฟ้องโจทก์ที่บรรยายเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์นั้นมีความหมายว่าเหตุลักทรัพย์เกิดระหว่างเวลากลางคืนก่อนเที่ยงของวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ถึงเวลากลางวันของวันเดียวกัน โดยมีคำขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ และมาตรา ๓๓๕ ไปด้วย ตามคำฟ้องโจทก์เวลาเกิดเหตุลักทรัพย์นั้นจึงอาจเป็นเวลากลางคืนก่อนเที่ยง หรือเวลากลางวันก็ได้ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ตามที่โจทก์ฟ้องโดยมิได้ระบุว่าลักทรัพย์ในเวลากลางวันหรือในเวลากลางคืนจึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ในเวลาใดแน่ โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบให้เห็นได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน เมื่อโจทก์ไม่สืบพยานข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน.

๑๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๗๙/๒๕๕๗ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน วันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยยื่นคำให้การรับสารภาพและยื่นคำร้องอีกฉบับหนึ่งประกอบด้วย แม้ในคำร้องจะสรุปความได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพเฉพาะข้อหาความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ส่วนข้อหาความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายคงให้การปฏิเสธ แต่ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งในคำร้องในวันนัดสืบพยานโจทก์นั้นว่า สอบจำเลยยืนยันตามคำร้อง รับคำร้อง สำเนาให้โจทก์ ซึ่งแม้จะไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้รับสำเนาคำร้องแล้วหรือไม่ แต่ก็ปรากฏว่าศาลชั้นต้นได้สอบถามจำเลยเกี่ยวกับคำร้องต่อหน้าโจทก์ซึ่งไปศาลและลงชื่อรับทราบกระบวนพิจารณาของศาลในวันนั้นแล้วด้วย โดยโจทก์แถลงไม่ติดใจสืบพยาน จึงต้องถือว่าโจทก์ทราบข้อความในคำร้องแล้ว เมื่อเป็นกรณีนี้โจทก์ทราบแล้วว่าจำเลยให้การปฏิเสธในข้อหาความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่โจทก์ไม่ติดใจสืบพยาน จึงฟังลงโทษจำเลยได้เพียงฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตเท่านั้น.

เมื่อทนายความเป็นผู้มิชอบในกระบวนการ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพิจารณาว่าทนายความได้ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลแก่จำเลยอย่างถูกต้องหรือไม่ หรือมีส่วนในการบีบบังคับให้จำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่มีศรัทธาหรือไม่ ซึ่งในประเด็นเรื่องบทบาทของทนายความนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนที่ ๓ ต่อไป

๒.๒ การให้การรับสารภาพในข้อหาที่แตกต่างหรือเบากว่าที่ถูกฟ้อง

ตามกฎหมายไทย คำให้การรับสารภาพที่ชัดแจ้งหมายถึงการให้การรับสารภาพในความผิดที่อัยการฟ้องเท่านั้น จำเลยไม่สามารถให้การรับสารภาพในข้อหาที่แตกต่างหรือเบากว่าที่ถูกฟ้องได้ ในสหรัฐอเมริกาคำให้การรับสารภาพส่วนใหญ่เกิดจากการต่อรองระหว่างอัยการกับทนายจำเลย จึงยอมรับให้มีการให้การรับสารภาพในข้อหาที่แตกต่างหรือเบากว่าที่ถูกฟ้องได้ ส่วนตามกฎหมายอังกฤษ แม้ไม่มีแนวปฏิบัติในการต่อรองคำรับสารภาพที่แพร่หลายเหมือนในสหรัฐอเมริกาแต่ยอมรับการให้การรับสารภาพในความผิดที่เบากว่าที่ฟ้อง โดยเทียบเคียงกับกรณีที่มาตรา ๖ ของ The Criminal Law Act 1967 ให้อำนาจลูกขุนในการลงโทษความผิดที่เบากว่าที่ฟ้องได้ เช่น ฟ้องว่า murder ลูกขุนอาจลงโทษแค่ manslaughter ฟ้องว่าบุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ อาจลงโทษลักทรัพย์อย่างเดียว ในกรณีที่ลูกขุนมีอำนาจดังกล่าว มาตรา ๖ (๑) (b) จึงกำหนดให้จำเลยมีสิทธิให้การรับสารภาพในข้อหาที่เบากว่าได้ ถ้าอัยการยอมรับคำให้การดังกล่าว ถือว่าจำเลยไม่ผิดในความผิดที่ฟ้อง แต่ผิดตามข้อหาที่รับสารภาพและศาลลงโทษได้ (มาตรา ๖ (๕)) อย่างไรก็ตาม คำรับสารภาพดังกล่าวไม่ผูกมัดให้อัยการต้องยอมรับตามประมวลแนวทางปฏิบัติของอัยการ (The Code for Crown Prosecutors) ข้อ ๙.๑ กำหนดว่าอัยการจะยอมรับก็ต่อเมื่อเห็นว่าศาลสามารถกำหนดโทษที่สอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิดที่ถูกฟ้องได้ และไม่ควรยอมรับคำให้การดังกล่าวโดยเห็นแก่ความสะดวกเท่านั้น ซึ่งถ้าอัยการไม่ยอมรับ ถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ และคำให้การลักษณะนี้แม้อัยการยอมรับ ศาลอาจไม่ยอมรับก็ได้

๒.๓ สิทธิที่จะเปลี่ยนคำให้การ (change of plea)

ตามกฎหมายอังกฤษ การเปลี่ยนจากคำให้การปฏิเสธมาเป็นรับสารภาพสามารถทำเมื่อใดก็ได้ก่อนการพิจารณาคดีสิ้นสุด และการให้การรับสารภาพหลังสืบพยานไปแล้วก็ต้องได้รับการลดโทษ แม้จะในอัตราส่วนที่น้อยกว่าการให้การรับสารภาพตั้งแต่โอกาสแรก ซึ่งอัตราส่วนการลดโทษนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนที่ ๔ ต่อไป ส่วนการเปลี่ยนจากคำให้การรับสารภาพเป็นการปฏิเสธก็สามารถทำได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลว่าจะอนุญาตหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยมีหรือไม่มีทนาย โดยศาลจะพิจารณาว่าจำเลยเข้าใจสภาพความผิดที่ถูกฟ้องและให้การรับสารภาพโดยสมัครใจหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยขอเปลี่ยนคำให้การด้วยเหตุผลทางเทคนิค อาจไม่อนุญาต เช่นหลังจากฟังสรุปพยานหลักฐานของโจทก์แล้วจำเลยเห็นว่าอาจถูกลงโทษหนักกว่าที่คาดหมายไว้ จึงขอกลับคำให้การ (R v McNally (1954)) การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนคำให้การทำได้ก่อนศาลอ่านคำพิพากษา โดยคำร้องต้องมีเหตุผล และถ้ามีพยานที่ประสงค์จะนำเข้าสู่ต้องระบุไว้ในคำร้องด้วย

ตามกฎหมายไทยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง บัญญัติว่า จำเลยมีสิทธิขอแก้ไขคำให้การได้ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา โดยต้องยื่นคำร้องและแสดงเหตุอันสมควร และไม่ว่าศาลจะอนุญาตเสมอไป กรณีไม่มีคำร้องขอแก้ไขแต่คำให้การใหม่ ศาลไม่อนุญาต (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๗๖/๒๕๔๔) กรณีคำร้องไม่แสดงเหตุผล ศาลไม่อนุญาต (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๕๔/๒๕๔๐, ๙๓๓๔/๒๕๕๒) กรณีที่พฤติการณ์แห่งคดีบ่งชี้ว่าขอแก้ไขคำให้การรับสารภาพเพื่อประวิงคดี เช่น ศาลให้เวลาจำเลยที่ให้การรับสารภาพหาเงินมาชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย แต่เมื่อจำเลยผิดนัดกลับมาขอเปลี่ยนคำให้การเป็นปฏิเสธ ศาลไม่อนุญาต (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๗๕/๒๕๕๑, ๒๕๙๓/๒๕๔๒)^{๑๔}

๑๔. คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๙๓/๒๕๔๒ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง กฎหมายให้โอกาสแก่จำเลยที่จะขอแก้คำให้การได้ก่อนศาลพิพากษาในเมื่อมีเหตุอันสมควร แม้กระนั้นกฎหมายก็ยังให้อยู่ในดุลพินิจของศาลอีกชั้นหนึ่งว่าสมควรจะอนุญาตหรือไม่ ดังนี้ เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพขณะมีทนายความคอยให้คำปรึกษาแล้ว โจทก์และจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันตกลงถึงข้อตกลงในการชำระหนี้ที่จะปฏิบัติต่อกันให้ศาลทราบ ตลอดจนขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว หากจำเลยทั้งสองผิดนัดหรือชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว คู่ความจะขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไปเพื่อมีคำพิพากษาหรือถอนฟ้องนั้น

อย่างไรก็ดี มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๙/๒๕๕๑ ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการขอเปลี่ยนคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ไม่มีทนายความมีพฤติการณ์ประวิงคดี จึงมีเหตุสมควรไม่อนุญาตให้แก่ขอคำให้การ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๙/๒๕๕๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควร จำเลยอาจยื่นคำร้องขอแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การของเขาก่อนศาลพิพากษา ถ้าศาลเห็นสมควรอนุญาตก็ให้ส่งสำเนาแก่โจทก์” ซึ่งหมายความว่าหากจำเลยประสงค์จะขอแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ จำเลยจะต้องยื่นคำร้องแสดงเหตุอันควรว่าจำเลยมีความจำเป็นต้องแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ เพราะเหตุใด มิใช่เป็นไปตามอำเภอใจของจำเลย ทั้งนี้ ศาลมีอำนาจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ โดยพิจารณาถึงเหตุผลที่จำเลยอ้างอิงในคำร้องว่าเป็นเหตุผลอันสมควร อนุญาตหรือไม่ คดีนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่าเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันนัดสอบคำให้การจำเลย ศาลชั้นต้นสอบถามจำเลยเรื่องทนายความ จำเลยแถลงไม่ต้องการทนายความ ศาลชั้นต้นจึงอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง จำเลยให้การรับสารภาพ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันนัดสืบพยานโจทก์ ศาลชั้นต้นจึงอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังอีกครั้งหนึ่ง จำเลยยังคงยืนยันให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลย โดยจำเลยแถลงไม่ตั้งใจสืบพยานคดีเสร็จการพิจารณาศาลชั้นต้นให้นัดฟังคำพิพากษาในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ แต่เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ จำเลยขอยื่นคำให้การฉบับใหม่เป็นการปฏิเสธในความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากมารดาเพื่อการอนาจาร โดยอ้างว่าไม่เข้าใจข้อกฎหมาย ทั้งๆ ที่ศาลชั้นต้นได้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังแล้วถึง ๒ ครั้ง จำเลยก็ให้การรับสารภาพ ซึ่งแสดงว่าจำเลยเข้าใจข้อกล่าวหาในความผิดฐานดังกล่าวตามที่โจทก์ฟ้องแล้ว การที่จำเลยขอถอนคำให้การรับสารภาพและขอให้การใหม่เป็นปฏิเสธฟ้องโจทก์ในความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากมารดาเพื่อการอนาจาร

เป็นการรับสารภาพด้วยความสมัครใจของจำเลยทั้งสองมิได้เกิดขึ้นโดยความสำคัญผิดแต่อย่างใด และการที่จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องขอแก้คำให้การเดิมที่ให้การรับสารภาพเป็นการปฏิเสธเพื่อให้มีการสืบพยานต่อไปอีก โดยอ้างเหตุว่าเพิ่งค้นพบพยานหลักฐานซึ่งจะนำมาอ้างปฏิเสธความรับผิดชอบตามฟ้องโจทก์ได้นั้น เห็นได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อประวิงคดี จึงไม่มีเหตุอันควรที่จะอนุญาตให้จำเลยทั้งสองแก้คำให้การได้.

หลังจากที่ให้การรับสารภาพมาแล้วประมาณ ๒ เดือนเศษ โดยอ้างเหตุว่าจำเลยไม่เข้าใจ ข้อกฎหมายนั้น เห็นได้ว่าเป็นการให้การปฏิเสธเพื่อให้มีการสืบพยานต่อไปอีกส่อไปในทาง ประวิงคดีให้ล่าช้า จึงไม่มีเหตุสมควรอนุญาตให้จำเลยแก้ไขคำให้การ

ปัญหาว่ากรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้จำเลยมีพฤติการณ์ประวิงคดีจริงหรือไม่ เพราะระยะเวลาที่จำเลยให้การรับสารภาพ กับขอแก้ไขคำให้การห่างกันเพียง ๒ เดือน แม้ได้ความว่าศาลชั้นต้นอ่านอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังสองครั้ง แต่จำเลยไม่มีทนายความ ให้ความช่วยเหลือ ทั้งระบุเหตุผลที่ขอแก้ไขคำให้การว่าไม่เข้าใจข้อกฎหมาย ปัญหาคือ เป็นสิ่งที่ถูกต้องในเชิงหลักการหรือไม่ที่ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ในการอธิบายข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับข้อหาที่ฟ้องให้จำเลยทราบ เพราะการอ่านและอธิบายฟ้องตามความหมาย ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ นั้น เป็นคนละกรณีกับการ ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย และในคดีนี้ศาลฎีกาแน่ใจได้อย่างไรว่าศาลชั้นต้นได้อธิบาย ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีให้จำเลยในคดีเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว

๓. การให้ความสำคัญของการมีทนายความในขั้นตอนของการให้การรับสารภาพ

หลักการและแนวปฏิบัติในศาลสหรัฐอเมริกาและอังกฤษคือต้องมีทนายความ ให้คำปรึกษาแก่จำเลยก่อนให้การ ถ้าจำเลยไม่มีความสามารถในการจัดหาทนายความเอง รัฐต้องจัดหาให้ และทนายความต้องให้ความช่วยเหลือแก่จำเลยอย่างมีประสิทธิภาพ (effective assistance) หากทนายความบกพร่องในการให้คำแนะนำ ก็ถือว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยเป็นคำให้การที่ไม่ชอบ หากจำเลยจะสละสิทธิที่จะให้ศาลแต่งตั้ง ทนายความให้ ก็ต้องมีเงื่อนไขก่อนที่ศาลจะยอมรับการสละสิทธิ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วย่อมหมายถึง การสละสิทธินั้นต้องกระทำไปโดยรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (intelligently) และสละสิทธิ โดยสมัครใจ (voluntarily) นอกจากนี้ในอังกฤษตาม Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา ๘๓ วางหลักห้ามศาลกำหนดโทษจำคุกกับจำเลยที่ไม่มี ทนายความ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันในการที่จำเลยจะมีผู้ให้ความช่วยเหลือในการให้การ และดำเนินคดีนั่นเอง

แม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ จะมีบทบัญญัติในการให้ศาลแต่งตั้งทนายความให้จำเลย และการสอบถามจำเลยเรื่องทนายความนั้น ถือเป็นเงื่อนไขก่อนสอบคำให้การ หากศาลสอบคำให้การจำเลยโดยยังไม่สอบถามเรื่องทนายความ ศาลสูงจะมีคำสั่งให้ย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ถูกต้อง^{๑๕} แต่เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าจำเลยส่วนใหญ่ที่ให้การรับสารภาพในศาลไทยนั้นสละสิทธิที่จะมีทนายความ ในขณะที่ทางปฏิบัติศาลไม่ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบความรู้ของจำเลยที่สละสิทธิดังกล่าวว่าตระหนักถึงผลกระทบของการสละสิทธิที่จะมีทนายหรือไม่ กล่าวคือเมื่อจำเลยแถลงว่าไม่ต้องการให้ศาลตั้งทนายความให้ จากประสบการณ์ของผู้เขียนศาลก็ไม่ได้ถามต่อไปว่าจำเลยทราบหรือไม่ว่าทนายความจะให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำอย่างไรกับจำเลยได้บ้าง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือศาลไทยไม่มีแนวปฏิบัติในการพยายามกระตุ้นเตือนให้จำเลยใช้สิทธิที่จะมีทนายความที่รัฐจัดหาให้ และเมื่อจำเลยสละสิทธิที่จะมีทนายความแล้ว แม้ศาลจะอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง แต่ศาลก็ไม่สามารถดำเนินบทบาทเดียวกับทนายความได้ เพราะติดเงื่อนไขที่ต้องแสดงความเป็นกลางตลอดจนระยะเวลาที่ศาลมีอย่างจำกัดในการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความผิดที่ถูกฟ้องให้จำเลยแต่ละคนทราบ นอกจากนี้สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นคือจำเลยส่วนใหญ่ที่สละสิทธิในการมีทนายความที่รัฐจัดหาให้และให้การรับสารภาพตั้งแต่นัดสอบคำให้การครั้งแรกหรือเวรชี้ จะไม่มีทนายความให้ความช่วยเหลือในการยื่นคำร้องแสดงเหตุบรรเทาโทษต่างๆ จึงมีโอกาที่จะได้รับโทษสูงกว่าจำเลยที่กระทำผิดฐานเดียวกันแต่มีทนายความให้ความช่วยเหลือ แม้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาศาลยุติธรรมจะมีนโยบายในการจัดตั้งศูนย์สมานฉันท์และสันติวิธีเพื่อให้ความรู้แก่จำเลยที่ให้การปฏิเสธเกี่ยวกับข้อหาที่ถูกฟ้อง แต่การดำเนินการในศูนย์ดังกล่าวเริ่มขึ้นเมื่อจำเลยให้การปฏิเสธ จำเลยที่สละสิทธิที่จะมีทนายความและให้การรับสารภาพตั้งแต่นัดสอบคำให้การครั้งแรกจึงไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการดังกล่าว

๑๕. เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๗๓/๒๕๔๘, ๓๔๔/๒๕๕๔.

หากจะให้หลักประกันว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการให้การ (intelligently) ศาลยุติธรรมมีทางเลือกสองทาง ทางหนึ่งคือส่งเสริมให้จำเลยมีทนายความในการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยให้ความสำคัญในการอธิบายผลกระทบของการสละสิทธิที่จะมีทนายความที่จะเกิดขึ้นแก่จำเลย และพยายามกระตุ้นเตือนให้จำเลยใช้ประโยชน์จากสิทธิที่จะมีทนายความที่รัฐจัดหาให้ กับอีกทางหนึ่งคือให้ศาลอธิบาย ฟ้องและให้ความรู้แก่จำเลยทุกคน ไม่ใช่เฉพาะคดีที่ให้การปฏิเสธในวันสอบคำให้การครั้งแรก ดังที่ดำเนินการอยู่ในศูนย์สมานฉันท์และสันติวิธี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแนวทางแรกน่าจะเป็นแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมมากกว่า เพราะการกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้รับผิดชอบในการให้คำแนะนำจำเลยก่อนให้การคือทนายความ จะทำให้ศาลสามารถวางหลักเกณฑ์เพื่อตรวจสอบได้ว่าการให้คำแนะนำที่เหมาะสมต้องมีลักษณะอย่างไรบ้าง และการกระทำใดที่มีลักษณะของการบังคับให้จำเลยให้การรับสารภาพ ในขณะที่แนวทางที่ให้ศาลเป็นผู้อธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับข้อหาที่ฟ้องให้จำเลยเข้าใจนั้น ดูจะเป็นระบบที่ให้ความไว้วางใจต่อศาลว่าจะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำได้ โดยไม่มีการวางหลักเกณฑ์ใดๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการดังกล่าวว่าศาลให้ข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนแล้ว และการดำเนินการของศาลมีลักษณะของการบังคับโดยอ้อมให้จำเลยรับสารภาพหรือไม่ ซึ่งหากจะดำเนินการแนวทางหลังอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีการอบรมผู้พิพากษาทุกคนให้ดำเนินการดังกล่าวได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกัน กับสร้างกลไกในการเปิดโอกาสให้จำเลยตรวจสอบได้ว่าศาลดำเนินการดังกล่าวในคดีของตนอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานที่ควรจะเป็นหรือไม่

๔. การลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ

๔.๑ ทำไมต้องลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ

ทฤษฎีว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการลดโทษ

การลดโทษถือเป็นการใช้อำนาจรัฐละเมิดสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของบุคคล รัฐจึงต้องมีความชอบธรรมและเหตุผลที่จะกระทำการดังกล่าว ในทางทฤษฎีอาจแบ่งแยกวัตถุประสงค์ของการลดโทษได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่อธิบายว่า

การลงโทษเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเป็นความยุติธรรมที่ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษให้สาสมกับความผิด โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการลงโทษมีประโยชน์ในด้านการควบคุมอาชญากรรมหรือการลดการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ กับกลุ่มที่อธิบายว่าการลงโทษจะมีความชอบธรรมก็ต่อเมื่อเกิดประโยชน์ในด้านการควบคุมอาชญากรรมหรือการลดการกระทำผิดซ้ำ ในแง่ของการข่มขู่ยับยั้ง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือการตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดอีก

ก. การลงโทษให้สาสมกับความผิด (just deserts)

ตามแนวคิดการลงโทษให้สาสมกับความผิด โทษที่ลงต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด โดยพิจารณาจากอันตรายของการกระทำผิด (harm) และความน่าตำหนิของผู้กระทำผิด (blameworthiness/culpability) หากพิจารณาจากแนวคิดนี้ จะเห็นได้ว่าทั้งอันตรายหรือผลของการกระทำผิดและความน่าตำหนิของผู้กระทำผิดล้วนแต่พิจารณาในขณะที่เกิดการกระทำผิดทั้งสิ้น ในขณะที่การให้การรับสารภาพของจำเลยเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง จึงไม่ทำให้ความร้ายแรงของความผิดน้อยลง และไม่อาจอ้างเป็นเหตุผลที่ต้องลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพได้

ข. การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (deterrence)

ตามแนวคิดนี้การลงโทษมีเป้าหมายเพื่อยับยั้งไม่ให้บุคคลทั่วไปกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันกับจำเลย (general deterrence) และยับยั้งไม่ให้จำเลยกระทำผิดอีก (special deterrence) ผลในทางข่มขู่ยับยั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการ คือ ความแน่นอนในการลงโทษ และความรุนแรงในการลงโทษ การลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้การรับสารภาพเป็นการทำลายผลในทางข่มขู่ยับยั้งทั้งในแง่ของความแน่นอนในการลงโทษและความรุนแรงในการลงโทษ

ค. การลงโทษเพื่อตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดอีก (incapacitation)

พื้นฐานแนวคิดของทฤษฎีนี้คือการประเมินความเสี่ยงว่าผู้กระทำผิดมีโอกาที่จะกระทำผิดซ้ำมากน้อยเพียงใดและต้องถูกจำคุก/คุมความประพฤตินานเท่าใดจึงไม่กระทำผิดอีก ปัญหาว่าการให้การรับสารภาพของจำเลยส่งผลให้มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำลดลงหรือไม่ และศาลจะรู้ได้อย่างไร

ง. การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation)

ทฤษฎีนี้พิจารณาว่าการลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขไม่ให้ผู้กระทำผิดไปกระทำผิดอีก การพิจารณาว่าจะลงโทษอย่างไรจะพิจารณาจากโอกาสที่ผู้กระทำผิดจะกลับตัวเป็นพลเมืองดี และสถานที่ที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูซึ่งอาจเป็นในหรือนอกเรือนจำ การที่จำเลยบางคนรับสารภาพอาจแสดงให้เห็นโอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟู แต่อาจไม่เป็นจริงกับจำเลยทุกคนที่ให้การรับสารภาพ

กล่าวโดยสรุป ไม่ว่าจะยึดถือทฤษฎีการลงโทษทฤษฎีใด ก็ไม่สามารถอธิบายได้อย่างหนักแน่นว่าเหตุใดจึงต้องลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ

ความกรุณาของศาล (mercy)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ บัญญัติชัดเจนว่าถ้ามีเหตุอื่นอันควรปราณี ศาลมีอำนาจลดโทษให้จำเลยได้ ปัญหาว่าการที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลเป็นเหตุอันควรปราณีหรือไม่ หรือว่าเป็นคนละครณีกัน หากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายแล้วเห็นว่าการที่จำเลยให้การรับสารภาพกับเหตุปราณีอื่นๆ น่าจะเป็นคนละครณีกัน แต่มีความเชื่อมโยงกันในแง่ที่ว่า การที่จำเลยให้การรับสารภาพอาจมองได้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความสำนึกผิด (remorse) แต่อาจไม่ใช่ทุกกรณี นอกจากนั้น หากถือเป็นเหตุผลว่าที่ศาลลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพก็เพราะจำเลยสำนึกผิดแล้วศาลจะรู้ได้อย่างไรว่าจำเลยคนใดสำนึกผิดหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของจำเลยแต่ละคน หากไม่อยู่ในวิสัยที่ศาลจะรู้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพเพราะสำนึกผิดหรือไม่ ก็ไม่มีเหตุผลที่จะนำความสำนึกผิดไปยึดโยงกับการให้การรับสารภาพ

ประโยชน์ด้านการบริหารงานยุติธรรม

เหตุผลประการสำคัญที่กฎหมายไทยและกฎหมายในหลายประเทศมีบทบัญญัติที่ลดโทษให้แก่จำเลยที่รับสารภาพน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรม เพราะการให้การรับสารภาพของจำเลยช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากรของศาล อัยการ ทนายความ

ตลอดจนพยานและผู้เสียหายไม่ต้องเบิกความ ไม่เสียเวลามาศาล และไม่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการมาเบิกความ

จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ มีความชัดเจนว่าการรับสารภาพที่จะได้รับการลดโทษต้องให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา คือ คำรับสารภาพต้องมีประโยชน์ในการทำให้ศาลแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ทั้งแนวปฏิบัติของศาลที่ลดโทษให้จำเลยลดหลั่นไปตามกำหนดเวลาที่รับสารภาพ โดยหากสารภาพเร็ว จะได้รับการลดโทษมากกว่า และไม่ลดโทษกรณีที่ยานหลักฐานของโจทก์เพียงพอที่จะลงโทษ หรือที่เรียกกันว่ารับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๖/๒๕๙๑, ๑๘๘๗/๒๕๕๒, ๑๓๒/๒๕๕๕, ๒๐๙/๒๕๕๕) ยิ่งแสดงให้เห็นว่าเหตุผลที่หนักแน่นประการเดียวที่สนับสนุนการลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพคือเหตุผลด้านการบริหารนั้นเอง

ตามกฎหมายอังกฤษใน Sentencing Guidelines ที่เกี่ยวข้องกับการลดโทษจำเลยที่ให้การรับสารภาพระบุชัดเจนว่าเหตุผลที่ให้มีการลดโทษจำเลยที่ให้การรับสารภาพนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรมโดยเฉพาะประโยชน์ต่อผู้เสียหายและพยานที่ไม่ต้องมาเบิกความ^{๑๖} และเป็นคนละครณีกับการพิจารณาว่าจำเลยมีความสำนึกผิด (remorse) หรือไม่ ส่วนใน Federal Sentencing Guidelines ในระดับรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา นั้น แม้ใน Section 3E 1.1 ของ Guidelines Manual^{๑๗} บัญญัติเรื่องการให้การรับสารภาพไว้รวมกับเรื่องการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (acceptance of responsibility) แต่ระบุถึงการลดโทษกรณีแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบกับการลดโทษเป็นพิเศษกรณีที่ให้การรับสารภาพก่อนเริ่มพิจารณาคดีเอาไว้แยกต่างหากจากกัน แสดงให้เห็นถึงการยอมรับว่าการให้การรับสารภาพอาจไม่ได้แสดงออกให้เห็นถึงการสำนึกผิดเสมอไป

๑๖. http://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/Reduction_in_Sentence_for_a_Guilty_Plea_Revised_2007.pdf last accessed 21/3/16.

๑๗. http://www.uscc.gov/sites/default/files/pdf/guidelines-manual/2015/CHAPTER_3.pdf last accessed 21/3/16.

๔.๒ ควรลดโทษเท่าใดจึงจะเหมาะสม

เมื่อการลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ในแง่การบริหารงานยุติธรรมเท่านั้น แต่ไม่มีหลักการทางด้านทฤษฎีการลงโทษสนับสนุน การกำหนดสัดส่วนของการลดโทษจึงต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม เพราะการลดโทษมากเกินไปจะทำให้โทษที่จำเลยได้รับไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด และอาจเป็นการจงใจให้จำเลยที่ได้กระทำความผิดให้การรับสารภาพเพราะไม่ต้องการรับความเสี่ยงจากการต่อสู้คดี ทั้งอาจมองได้ว่าการลดโทษให้จำเลยที่รับสารภาพเป็นการลงโทษจำเลยที่ให้การปฏิเสธ ทั้งที่บุคคลนั้นใช้สิทธิในการต่อสู้คดีและใช้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์ (presumption of innocence) ซึ่งมักกฎหมายรับรองไว้

ในแง่ของการศึกษาเปรียบเทียบพบว่ากฎหมายไทยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ บัญญัติให้ศาลลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพได้ถึงกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลง^{๑๘} ซึ่งถือว่าสูงมากเมื่อเทียบกับในอังกฤษและเวลส์ และสก๊อตแลนด์ที่กำหนดว่าการให้การรับสารภาพในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ (first reasonable opportunity) นั้น^{๑๙} ศาลสามารถลดโทษได้สูงสุดไม่เกินหนึ่งในสามของโทษที่จะลงเท่านั้น ซึ่งนักวิชาการในอังกฤษและสก๊อตแลนด์หลายท่านเห็นว่า ที่ให้ลดโทษถึงหนึ่งในสามนั้นยังสูงเกินไปและไม่เป็นธรรมกับจำเลยที่ให้การปฏิเสธ ส่วนในระดับรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา หากดูจาก Guidelines Manual แล้ว กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพก่อนเริ่มพิจารณาคดี

๑๘. การลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งนี้ใช้บังคับในประเทศไทยเป็นเวลามากกว่า ๑๐๐ ปีแล้ว เพราะประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๕๙.

๑๙. ในขณะที่เขียนบทความนี้ (มีนาคม ๒๕๕๙) ในอังกฤษอยู่ในระหว่างการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนภาคประชาสังคมและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการแก้ไข Sentencing Guidelines ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลดโทษจำเลยที่ให้การรับสารภาพ โดยจะปิดรับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ สาระสำคัญคือการเปลี่ยนจาก first reasonable opportunity เป็น first stage of proceedings เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นว่า การให้การรับสารภาพในโอกาสแรกที่จะกระทำได้นั้น หมายถึงการให้การรับสารภาพในขั้นตอนใดของการพิจารณา และเปิดช่องให้มีข้อยกเว้นที่ลดโทษได้ ๑ ใน ๓ แม้ให้การรับสารภาพหลังจาก first stage of proceedings แต่ไม่เปลี่ยนอัตราส่วนการลดโทษคือลดได้สูงสุดไม่เกิน ๑ ใน ๓ เท่าเดิม แต่การให้การรับสารภาพหลังจากนั้นให้ลดได้ไม่เกิน ๑ ใน ๕ หากเริ่มพิจารณาคดีแล้วให้ลดได้ไม่เกิน ๑ ใน ๑๐ โดยสัดส่วนการลดโทษในแต่ละขั้นตอนกำหนดเป็น sliding scales ดูรายละเอียดของร่างใหม่ใน <http://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/Reduction-in-sentence-for-a-guilty-plea-consultation-paper-web.pdf> last accessed 21/3/16.

และศาลเห็นว่าการให้การรับสารภาพนั้นแสดงออกให้เห็นถึงการสำนึกในความผิด จะมีโอกาสได้รับการลดโทษอยู่ระหว่างหนึ่งในสามถึงหนึ่งในสี่ของโทษที่จะลงหากประเทศไทยต้องการจำกัดขอบเขตของการลดโทษจากปัจจุบันที่ศาลลดได้ถึงกึ่งหนึ่ง เป็นไม่เกินหนึ่งในสามเหมือนในอังกฤษ เวลส์ และสก๊อตแลนด์ เพื่อให้สอดคล้องกับความได้สัดส่วนในการลงโทษ (principle of proportionate sentencing) โดยไม่ดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างการลงโทษอื่นๆ ในประมวลกฎหมายอาญาไปในคราวเดียวกันแล้ว^{๒๐} ความน่าจะเป็นคือโทษที่จำเลยได้รับจะยาวนานขึ้น และอาจมีโอกาที่จำเลยจะไม่รับสารภาพ ซึ่งมีข้อพิจารณาว่าระบบจะรองรับปัญหานี้อย่างไร

นอกจากประเด็นเรื่องอัตราการลดโทษสูงสุดที่สามารถทำได้แล้ว อัตราการลดโทษของไทยจะลดหลั่นไปตามระยะเวลาที่จำเลยให้การรับสารภาพกับพฤติการณ์ในการให้การรับสารภาพในลักษณะเดียวกับ Sentencing Guidelines ของอังกฤษและมาตรา ๑๔๔ (๑) ของ Criminal Justice Act 2003 แต่กรณีของไทยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนว่าหากจำเลยให้การรับสารภาพหลังจากมีการกำหนดวันนัดพิจารณาแล้ว หรือเริ่มพิจารณาไปแล้ว จะลดโทษได้ในอัตราเท่าใด คงมีเพียงแนวปฏิบัติของศาลที่ถือปฏิบัติตามกันมาว่าหากเริ่มสืบพยานโจทก์ไปแล้ว โดยหลักจะไม่สามารถลดโทษในอัตรากึ่งหนึ่งได้ แต่ลดได้สูงสุดเพียงหนึ่งในสามเท่านั้น ซึ่งกรณีให้การรับสารภาพหลังจากสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว ก็มีทั้งกรณีที่ศาลลดโทษและไม่ลดโทษให้ หรืออาจลดโทษให้ถึงกึ่งหนึ่ง^{๒๑} เนื่องจากกฎหมายไทย

๒๐. ได้แก่ การทบทวนอัตราโทษจำคุกแบบมีกำหนดเวลาขึ้นสูง การจัดลำดับขั้นของความผิดและโทษให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน การทบทวนบทบัญญัติเรื่องการลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดหลายข้อหา (multiple offences) และเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ (recidivist sentencing premium).

๒๑. กรณีที่ไม่ลดโทษให้ เช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐/๒๕๕๑ ที่ศาลฎีกาอ้างว่าจำเลยให้การรับสารภาพหลังจากสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว ไม่ไปการรับสารภาพเพราะสำนึกในความผิด และพยานหลักฐานที่โจทก์นำเข้าสู่สืบประกอบมีความแน่นหนาจึงไม่ลดโทษให้

กรณีให้การรับสารภาพหลังจากสืบพยานไปบ้างแล้ว แต่ศาลยังลดโทษให้ถึงกึ่งหนึ่ง เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๒/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๒/๒๕๔๗ เมื่อสืบพยานโจทก์ได้ ๓ ปาก ซึ่งปรากฏว่าเป็นพยานที่รู้เห็นถึงการกระทำความผิดของจำเลยในครั้งเกิดเหตุเพียงปากเดียว จำเลยก็ขอถอนคำให้การเดิมที่ปฏิเสธเป็นให้การรับสารภาพตามฟ้องตลอดข้อกล่าวหา และภายหลังจากที่โจทก์สืบพยานอีก ๑ ปาก จำเลยยังได้แถลงรับข้อเท็จจริงบางประการ จนโจทก์แถลงไม่ติดใจสืบพยานอีกต่อไป ดังนั้น แม้จำเลยจะรับสารภาพเมื่อสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว

กำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาล ไม่ได้ให้เป็นหน้าที่ของศาลในการลดโทษเมื่อมีการให้การรับสารภาพ ในขณะที่ Sentencing Guidelines ของอังกฤษกำหนดอัตราการลดโทษลดหลั่นกันไปตามขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาในลักษณะของ sliding scales ซึ่งตาม Guidelines ที่มีผลใช้บังคับอยู่ หากให้การรับสารภาพหลัง first reasonable opportunity จะลดโทษได้ไม่เกิน ๑ ใน ๕ แต่หากเริ่มพิจารณาแล้ว จะลดโทษได้ไม่เกิน ๑ ใน ๑๐ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราการลดโทษกรณีให้การรับสารภาพล่าช้ากรณีของไทยนั้นสูงกว่าอังกฤษมาก

๔.๓ การลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน

ตาม Sentencing Guidelines เกี่ยวกับการลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพของอังกฤษที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ และมีการแก้ไขในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ที่ยังมีผลใช้บังคับในปัจจุบันกำหนดว่า กรณีที่โจทก์มีพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดจำเลยอย่างแน่นหนา (the prosecution case is overwhelming) แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในโอกาสแรก ก็ไม่ควรลดโทษให้ถึงหนึ่งในสาม แต่ควรลดโทษให้ไม่เกินหนึ่งในห้าเท่านั้น โดยให้เหตุผลว่าเมื่อการลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้การรับสารภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบแทนจำเลยที่ช่วยประหยัดเวลาและงบประมาณของรัฐในการต้องพิสูจน์ความผิด แต่หากพยานหลักฐานของโจทก์แน่นหนาแล้ว ก็แสดงว่าประโยชน์จากการรับสารภาพไม่เท่ากับกรณีอื่นๆ อย่างไรก็ดีใน Sentencing Guidelines ฉบับใหม่ที่อยู่ระหว่างรับฟังความคิดเห็น กำหนดชัดเจนว่าอัตราการลดโทษไม่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานของโจทก์ ไม่ว่าพยานหลักฐานของโจทก์จะแน่นหนาเพียงใดก็ต้องลดโทษให้ ส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา ใน Federal Sentencing Guidelines แม้ไม่มีข้อยกเว้นที่จะไม่ลดโทษหรือลดโทษให้น้อยกว่าปกติสำหรับกรณีพยานหลักฐานโจทก์มีความแน่นหนา แต่การลดโทษเป็นกรณีพิเศษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพตาม Federal Sentencing Guidelines ต้องเริ่มจากคำร้องขออัยการ กรณีจึงอาจเป็น

ก็ยังไม่ถือว่าเป็นรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐาน และการที่จำเลยมิได้หลบหนีแต่กลับยินยอมให้จับกุมโดยดี ตลอดจนให้การรับสารภาพมาโดยตลอดตั้งแต่ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น ก็นับได้ว่าเป็นการลดโทษต่อเจ้าหน้าที่พนักงานและให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ลดโทษให้แก่จำเลยก็หนึ่งจึงเหมาะสมแก่รูปคดีแล้ว.

ได้ว่าถ้าคดีของอัยการมีพยานหลักฐานแน่นหนา อัยการก็อาจไม่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ลดโทษเพิ่มเติมให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ

ปัญหาประการหนึ่งของการลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้การรับสารภาพในประเทศไทย คือ จำเลยในคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญและเป็นที่สนใจของประชาชน หรือคดีอาชญากรรมที่ของกลางจำนวนมากมักจะไม่ได้รับการลดโทษแม้จะให้การรับสารภาพ^{๒๒} โดยศาลอ้างเหตุผลว่าจำเลยรับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน และบางครั้งศาลยังให้เหตุผลด้วยว่า พุทธการณแห่งคดีมีลักษณะร้ายแรงจึงไม่ลดโทษให้^{๒๓} ผู้เขียนเห็นว่าการลงโทษสถานหนักแม้จะตอบสนองต่อความรู้สึกของประชาชนในช่วงเวลาๆ นั้น แต่เป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาล เป็นความจริงว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ กำหนดว่าศาลมีดุลพินิจที่จะลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพหรือไม่ก็ได้ และกฎหมายไทยไม่ได้ใช้คำว่า “ให้การรับสารภาพ” โดยตรง แต่ใช้คำว่า “ให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา”^{๒๔} แต่เมื่อเป็นทางปฏิบัติของศาลที่ลดโทษให้จำเลยจนเป็นที่เข้าใจกันว่า “รับสารภาพลดครึ่งราคา” แล้ว จำเลยทุกคนก็ควรมีความคาดหวังที่ชอบธรรม (legitimate expectation) เช่นกันว่าศาลจะลดโทษให้ มิฉะนั้นแล้ว จะกลายเป็นการเลือกปฏิบัติ ประกอบกับได้กล่าวแล้วว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง กำหนดชัดเจนว่ามาตรฐานการพิสูจน์ในกรณีสืบพยานประกอบคำรับสารภาพนั้นต่ำกว่ากรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าพยานหลักฐานของโจทก์จะมากนักน้อยเพียงใด แต่คำให้การรับสารภาพของจำเลยในคดีที่กฎหมายกำหนดว่าต้องมีการสืบพยานประกอบคำให้การรับสารภาพย่อม “เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา” ทุกกรณี เพราะเป็นเงื่อนไขในการพิสูจน์ความผิดด้วยมาตรฐานการพิสูจน์

๒๒. เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๖/๒๕๔๑, ๑๘๔๗/๒๕๔๒, ๑๓๒/๒๕๔๕, ๒๐๔/๒๕๔๕, ๔๒๑๑/๒๕๔๖ หรือคดีข่มขืนฆ่าในปี ๒๕๕๗ ที่ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาคลงโทษประหารชีวิต โดยไม่ลดโทษให้จำเลยที่รับสารภาพ ดู: <http://www.thairath.co.th/content/453881> http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1442216923 last accessed 21/3/16.

๒๓. เช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๔๔/๒๕๔๒ ซึ่งเป็นคดีข่มขืนฆ่าเช่นเดียวกัน.

๒๔. มีข้อสังเกตว่าตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๕๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้กระทำความผิดรับสารภาพให้ความรู้ต่อศาล ให้เป็นประโยชน์ในทางพิจารณา”.

ที่ต่ำกว่ากรณีปกติ^{๕๕} นอกจากนั้น ข้อเท็จจริงว่าพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดในแต่ละคดีเป็นอย่างไร เช่น มีพยานรู้เห็นจำนวนมากหรือน้อย^{๕๖} หรือมีพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่อาจใช้พิสูจน์ความผิดได้หรือไม่นั้น^{๕๗} ส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของความบังเอิญ และส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน อีกทั้งการจะนำพยานหลักฐานใดเข้าสืบประกอบคำให้การรับสารภาพก็เป็นดุลพินิจ

๒๕. หากเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการสืบประกอบ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลจะไม่ลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพ โดยอ้างว่าจำนนต่อหลักฐานไม่ได้ เพราะคดีไม่มีการสืบพยาน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๒๒/๒๕๕๑, ๑๐๓๖๖/๒๕๕๑, ๖๒๘/๒๕๕๒).

๒๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒/๒๕๕๕ เหตุเกิดเวลากลางวันมีผู้รู้เห็นเหตุการณ์หลายคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานโจทก์ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ต่างเบิกความยืนยันว่าเห็นและจำได้แม่นยำว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายหลังเกิดเหตุแล้วประมาณ ๕ วัน เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจสืบสวนได้คำมูลว่าจำเลยเป็นคนร้ายและนำภาพถ่ายของจำเลยไปให้พยานทั้งสองดูต่างยืนยันว่าจำเลยเป็นคนร้าย พยานโจทก์ดังกล่าวมีโอกาสดูเห็นจำเลยอย่างใกล้ชิดและนานพอที่จะจำจำเลยได้ไม่ผิดตัว พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบแน่นหนามั่นคงมีน้ำหนักพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลย คำให้การรับสารภาพของจำเลยจึงไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา กรณีไม่มีเหตุปรทัตโทษที่ศาลจะลดโทษให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐/๒๕๕๑ คำรับสารภาพของจำเลยอันจะถือเป็นเหตุปรทัตโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จะต้องเป็นกรณีที่ให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงจะพิจารณาลดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้ คดีนี้โจทก์มีทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานพหุติเหตุแวดล้อมแน่นหนามั่นคงและศาลอาศัยพยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยและพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ โดยไม่จำต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยทั้งสอง ประกอบกับรูปคดีที่โจทก์นำสืบนำเชื่อว่าจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐาน โดยจำเลยที่ ๑ ถูกจับกุมได้ทันทีพร้อมของกลาง ส่วนจำเลยที่ ๒ เพิ่งมาให้การรับสารภาพภายหลังจากมีการสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว หาใช่รับสารภาพเพราะสำนึกในความผิดไม่ คำรับสารภาพดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงไม่มีเหตุปรทัตโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ อันจะมีเหตุสมควรลดโทษให้แก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้.

๒๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๖๕/๒๕๕๓ คำรับสารภาพของจำเลยอันจะถือเป็นเหตุปรทัตโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงจะพิจารณาลดโทษที่ลงแก่จำเลยได้ การพิจารณาของศาลชั้นต้นในคดีนี้ปรากฏว่าโจทก์มีพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพหุติเหตุแวดล้อมแน่นหนามั่นคง โดยเฉพาะเลือดที่ติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยมี DNAHLADQ๐c ชนิด ๑.๒.๑.๒ ตรงกับผู้ตาย แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ศาลก็ได้อาศัยพยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่มีความเป็นต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยอีก ทั้งตามรูปคดีที่โจทก์นำสืบก็มีเหตุผลน่าเชื่อว่าจำเลยได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเพราะจำนนต่อพยานหลักฐาน หาใช่รับสารภาพเพราะสำนึกในความผิดไม่ คำรับสารภาพของจำเลยทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาในกรณีเช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาจึงไม่มีเหตุปรทัตโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ อันจะพึงลดโทษให้แก่จำเลยได้.

ของอัยการโจทก์ ซึ่งอัยการคนหนึ่งอาจนำพยานหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมดเข้าสืบ ซึ่งจะยิ่งเพิ่มความเป็นไปได้ที่ศาลจะเห็นว่าสามารถฟังธงได้โดยไม่ต้องอาศัยคำให้การรับสารภาพ ในขณะที่พยานอีกคนอาจนำพยานบางส่วนเข้าสืบเท่านั้น เพราะเห็นว่าจำเลยให้การรับสารภาพ ซึ่งทำให้กรณีหลังนี้มีโอกาสน้อยที่ศาลจะไม่ลดโทษให้จำเลย โดยอ้างว่าจำวนต่อหลักฐาน และหากเป็นคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนก็มีโอกาสที่ทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะทุ่มเททรัพยากรไปในการรวบรวมพยานหลักฐาน และนำพยานเข้าสืบมากกว่าคดีประเภทอื่นอยู่แล้ว ปัญหาว่าพยานหลักฐานของโจทก์ มีเพียงใดจึงไม่ควรนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยว่าควรลดโทษหรือไม่ลดโทษให้จำเลย

๕. สิทธิในการอุทธรณ์และขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของจำเลย ที่ให้การรับสารภาพ

ตามกฎหมายอังกฤษ ถ้าเป็นคดีที่ต้องขึ้นศาล crown court แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพก็สามารถอุทธรณ์ได้ทั้งในประเด็นว่ากระทำความผิดหรือไม่และในเรื่องโทษ แต่เนื่องจากการอุทธรณ์คดีอาญาในประเทศอังกฤษต้องได้รับอนุญาตจากศาลอุทธรณ์ ทางปฏิบัติศาลอุทธรณ์มักไม่อนุญาตให้อุทธรณ์ในกรณีที่ให้การรับสารภาพ อย่างไรก็ตาม คดี R v Forde (1923) ศาลอุทธรณ์เคยวินิจฉัยว่ามี ๒ กรณี ที่จำเลยซึ่งให้การรับสารภาพต่อศาลชั้นต้นสามารถอุทธรณ์เพื่อโต้แย้งคำให้การรับสารภาพนั้นได้ กรณีแรกคือจำเลยไม่เข้าใจสภาพของความผิดที่ให้การรับสารภาพ กับกรณีที่สองคือข้อเท็จจริงตามที่รับสารภาพไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย นอกจากนั้นในช่วงหลังๆ ศาลยังพิจารณาว่ากระบวนการที่นำไปสู่การให้การรับสารภาพนั้นมีความเป็นธรรมหรือไม่ ถ้าไม่เป็นธรรมก็ถือว่าคำให้การรับสารภาพนั้นไม่ชอบ

ในสหรัฐอเมริกา จำเลยสามารถอุทธรณ์ได้ว่าคำให้การรับสารภาพไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ คดี Boykin v Alabama (1969) ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่าไม่มีข้อสันนิษฐานว่าคำให้การรับสารภาพชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะมีหลักฐานปรากฏชัดในสำนวนว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจและตระหนักถึงผลของการรับสารภาพ แต่หากจำเลยหยิบยกประเด็นเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำให้การรับสารภาพหลังจากคดีถึงที่สุดแล้ว ศาลวินิจฉัยในคดี Parke v Raley (1992) ว่าจำเลยมีภาระการพิสูจน์โต้แย้ง

กรณีของไทย หากจำเลยให้การรับสารภาพและไม่มีกรสืบประกอบตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา จำเลยจะอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๓๓/๒๕๔๔, ๗๒๔๒/๒๕๕๓) ^{๒๘} แต่หากเป็นกรณีที่ต้องสืบประกอบ จำเลยอุทธรณ์โต้แย้งได้ว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำเข้าสู่สืบประกอบยังไม่พอฟังลงโทษ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕๗/๒๕๕๕, ๑๔๕๒๖/๒๕๕๕) ^{๒๙} มีข้อนำพิจารณาว่าในกรณีของไทย จำเลยจะสามารถอุทธรณ์ได้หรือไม่ ให้การรับสารภาพไปโดยไม่ตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นหรือให้การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ เช่น ไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดหรืออัตราโทษของความผิด

๒๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๓๓/๒๕๔๔ เมื่อศาลชั้นต้นสอบคำให้การจำเลย จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องและไม่คิดใจในค่าแกลงซึ่งมีข้อความทำนองปฏิเสธคำฟ้องโจทก์อีกต่อไป คดีจึงต้องฟังตามคำให้การรับสารภาพของจำเลยว่า จำเลยมีเจตนากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษในขณะที่ขับรถตามที่โจทก์ฟ้อง จำเลยจะฎีกาโต้แย้งข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ถือว่าเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๔๒/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดซึ่งมิใช่เป็นคดีอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษที่สถานหนักกว่านั้น เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ ศาลชั้นต้นยอมพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง และข้อเท็จจริงยอมฟังเป็นยุติได้ตั้งที่โจทก์กล่าวอ้างในฟ้อง ฎีกาของจำเลยเป็นการโต้แย้งข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นนอกจากที่จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

๒๙. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕๗/๒๕๕๕ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งหมดร่วมกันพรากโจทก์ร่วมที่ ๒ อายุ ๑๔ ปีเศษ ไปจากโจทก์ร่วมที่ ๑ โดยปราศจากเหตุอันสมควรเพื่อการอนาจารและกระทำความเขาโจทก์ร่วมที่ ๒ ซึ่งมีโยภริยา จำเลยทั้งหมด โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันกระทำความ อันมีลักษณะเป็นการไถมเด็กหญิงและเด็กหญิงนั้น ไม่ยินยอม ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและจำคุกตลอดชีวิต แม้จำเลยทั้งหมดให้การรับสารภาพ โจทก์และโจทก์ร่วมทั้งสองก็มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทั้งหมดเพื่อพิสูจน์ว่า จำเลยทั้งหมดกระทำความผิดตามฟ้องและศาลต้องฟังพยานหลักฐานของโจทก์และโจทก์ร่วมทั้งสองจนกว่าจะพอใจว่า จำเลยทั้งหมดกระทำความผิดจริง เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งหมด การที่จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ว่า โจทก์ร่วมที่ ๒ เป็นฝ่ายไปหาจำเลยที่ ๑ ที่บ้านของจำเลยที่ ๓ เอง และโจทก์ร่วมที่ ๒ ยินยอมให้จำเลยทั้งหมดมีเพศสัมพันธ์ เป็นการอุทธรณ์ว่าโจทก์และโจทก์ร่วมทั้งสองนำสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพไม่สมพ้องนั่นเอง ไม่ใช่เป็นการโต้แย้งข้อเท็จจริงที่ขัดกับคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ ๑ หรือเป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ในชั้นอุทธรณ์ อันเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ซึ่งจะต้องห้ามมิให้จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕

ที่ถูกฟ้อง^{๓๐} และหากศาลอุทธรณ์พิจารณาได้ความดังกล่าวแล้วจะดำเนินการอย่างไร จะให้ศาลชั้นต้นดำเนินการพิจารณาคดีใหม่โดยถือเสมือนว่าจำเลยให้การปฏิเสธเหมือนแนวทางของศาลอังกฤษหรือไม่ เท่าที่ปรากฏจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้กล่าวมาแล้ว ในส่วนที่ ๒ จะเป็นกรณีที่ศาลฎีกาเห็นว่าคำให้การของจำเลยไม่ขัดแย้ง โดยจำเลยไม่ได้อุทธรณ์โต้แย้งประเด็นดังกล่าว แล้ววินิจฉัยว่าเมื่อโจทก์ไม่สืบพยานก็ลงโทษจำเลยไม่ได้

นอกจากสิทธิในการอุทธรณ์แล้ว สิทธิในการขอให้พิจารณาคดีใหม่ของจำเลย ที่ให้การรับสารภาพในประเทศไทยก็ดูจะมีข้อจำกัดมากกว่ากฎหมายต่างประเทศ เพราะตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ เหตุหลักที่จะนำไปสู่การขอรื้อฟื้นคดีอาญาตามมาตรา ๕ ล้วนเป็นเหตุที่ยึดโยงกับพยานหลักฐานทั้งสิ้น จึงไม่ครอบคลุมกรณีที่จำเลยเพียงมาตระหนักในภายหลังว่าตนเองให้การรับสารภาพไปโดยไม่ทราบผลที่จะเกิดขึ้น หรือทนายความมีความบกพร่องในการแนะนำให้จำเลยให้การหรือรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ แต่หากเทียบเคียงกับกฎหมายอังกฤษที่ตามมาตรา ๑๓ ของ The Criminal Appeal Act 1995 กำหนดว่า The Criminal Case Review Commission มีอำนาจส่งคดีให้ศาลอุทธรณ์พิจารณา อาจเป็นคดีที่ถึงที่สุดแล้วหรือไม่ก็ได้ และเหตุในการส่งคดีคือมีพยานหลักฐานหรือประเด็นใหม่ที่ยังไม่มีการหยิบยกขึ้นพิจารณาในศาลชั้นต้นที่มีความเป็นไปได้อย่างแท้จริง (real possibility) ที่จะทำให้ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ซึ่งแม้การโต้แย้งเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของคำให้การรับสารภาพจะไม่ใช่พยานหลักฐานใหม่แต่ก็เป็นประเด็นใหม่ (new argument) ซึ่งหาก The Criminal Case Review Commission ได้สวนแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานสนับสนุนก็สามารถส่งคดีไปให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาใหม่อีกได้

๓๐. เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ คดีหนึ่งที่สื่อมวลชนเรียกว่า “คดีลุงป่าเก็บเห็ด” ที่จำเลยให้การรับสารภาพในศาลชั้นต้น แต่ในชั้นอุทธรณ์ฎีกาจำเลยโต้แย้งทำนองว่าให้การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ เพราะได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดเกี่ยวกับอัตราโทษของความผิดที่ฟ้อง และเป็นคนหูตึง อ่านหนังสือไม่ออก ขณะที่เขียนบทความนี้ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ดู <http://www.matichon.co.th/news/73862>.

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทความนี้เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล กับหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติเรื่องดังกล่าวในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เพื่อนำเสนอว่าควรมีการทบทวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยอย่างน้อยในประเด็นต่อไปนี้ คือ ประการแรกควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ของการกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิพากษาคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่มีการสืบพยานได้ทุกคดี และทบทวนเหตุผลความจำเป็นของการกำหนดข้อยกเว้นบางประเภทคดีดังที่เป็นอยู่ในกฎหมายปัจจุบัน ประการที่สองคือการกำหนดเงื่อนไขในการรับฟังคำให้การรับสารภาพให้มีความชัดเจนและเป็นหลักประกันว่าจำเลยที่ให้การรับสารภาพนั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงตามฟ้อง ประการที่สามคือการสนับสนุนให้จำเลยมีทนายความให้คำปรึกษาก่อนการให้การรับสารภาพ โดยกำหนดเงื่อนไขหรือกระบวนการที่ศาลต้องดำเนินการก่อนจะอนุญาตให้จำเลยสละสิทธิที่จะมีทนายความที่รัฐจัดหาให้ ประการที่สี่คือทบทวนอัตราส่วนในการลดโทษให้จำเลยที่ให้การรับสารภาพให้สอดคล้องกับหลักการลดโทษที่ได้สัดส่วน และทบทวนแนวปฏิบัติในการไม่ลดโทษโดยอ้างว่าจำเลยให้การรับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐานและประการสุดท้ายคือสร้างความชัดเจนในหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติว่าจำเลยที่ให้การรับสารภาพมีสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่ให้การรับสารภาพไปโดยไม่สมัครใจหรือไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพจากทนายความ และมีสิทธิขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้ หากจำเลยเพิ่งตระหนักถึงความบกพร่องของคำให้การรับสารภาพหลังจากพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ฎีกาแล้ว

ในบทความนี้ ผู้เขียนพยายามรวบรวมประเด็นข้อกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในระบบกฎหมายของไทยที่ดูเหมือนจะกระจุกตัวกระจายเข้าไว้ด้วยกันในงานเขียนชิ้นเดียว เพื่อแสดงให้เห็นว่าการทบทวนหลักกฎหมายในเรื่องหนึ่งๆ อย่างเป็นระบบนั้นต้องทำอย่างไร แต่เนื่องด้วยระยะเวลา ข้อมูลและเนื้อที่ของบทความที่จำกัด จึงไม่อาจลงรายละเอียดได้ทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะมีส่วนกระตุ้นเตือนให้เกิดการศึกษาและถกเถียงเรื่องการให้การรับสารภาพอย่างกว้างขวางมากขึ้นทั้งในหมู่นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญา เพื่อนำไปสู่พัฒนาการของหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติกรณีจำเลย ให้การรับสารภาพที่เป็นธรรมมากขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- A.J. Davis. *Arbitrary Justice: The Power of the American Prosecutors*. (New York, Oxford University Press, 2007).
- D. Thomas. *Sentencing Referencer 2012*. (London, Sweet & Maxwell, 2012).
- J.H. Israel and W.R. Lafave. *Criminal Procedure: Constitutional Limitations* (7th edn.). (St. Paul, Thomson/West, 2006).
- J. Sprack. *A Practical Approach to Criminal Procedure* (13th edn.). (Oxford., Oxford University Press, 2011).
- L.S. Branham. *The Law and Policy of Sentencing and Corrections* (8th edn.). (St.Paul, Thomson Reuters, 2010).
- M. Wasik. *Core Statutes on Criminal Justice and Sentencing* . (Hamshire, Palgrave Macmillan, 2013).
- Sentencing Council for England and Wales. *Reduction in Sentence for a Guilty Plea: Definitive Guideline*, available at <https://www.sentencingcouncil.org.uk/publications/item/reduction-in-sentence-for-a-guilty-plea-definitive-guideline> last accessed 21/3/16.
- United States Sentencing Commission. *2015 Guidelines Manual*, available at <http://www.ussc.gov/guidelines-manual/2015/2015-ussc-guidelines-manual> last accessed 21/3/16.

